

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

LWR.411.1.3.2025¹

**Pan
Daniel Palimąka
Starosta Nyski
Starostwo Powiatowe w Nysie
ul. Piastowska 33
48-300 Nysa**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

D/25/507/LWR – Działania wybranych podmiotów publicznych w związku z powodzią w dorzeczu Odry we wrześniu 2024 r. oraz pomocą poszkodowanym tym zdarzeniem

Wystąpienie pokontrolne zmienione zgodnie z treścią uchwały KOP-KOR.441.50.2026 Zespołu Orzekającego Komisji Rozstrzygającej w Najwyższej Izbie Kontroli z dnia 16 marca 2026 r.

¹ DDW.411.4.3.2026

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Starostwo Powiatowe w Nysie, ul. Piastowska 33, 48-300 Nysa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Daniel Palimąka, Starosta Nyski ² , od 7 maja 2024 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnił Andrzej Kruczkiewicz, Starosta Nyski, od 19 listopada 2018 r. do 6 maja 2024 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Działania związane z identyfikowaniem możliwości wystąpienia powodzi w dorzeczu Odry we wrześniu 2024 r. oraz reagowaniem na powódź. 2. Działania związane z pomocą finansową i rzeczową poszkodowanym powodzią.
Okres objęty kontrolą	Lata 2024-2025 (do zakończenia kontroli ³), z uwzględnieniem faktów i dowodów sprzed tego okresu mających znaczenie dla badanej działalności.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Artykuł 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu
Kontrolerzy	Rafał Wojtko, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/111/2025 z 14 maja 2025 r. oraz nr LWR/207/2025 z 15 września 2025 r. Karolina Pawlun, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/217/2025 z 23 października 2025 r.

(akta kontroli: tom I, str. 1-3; tom IV, str. 430-431, 445-446)

² Dalej: Starosta.

³ Czynności kontrolne zakończono 4 listopada 2025 r.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623; dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W czasie powodzi we wrześniu 2024 r. Starostwo Powiatowe w Nysie⁶ posiadało nieaktualny Powiatowy Plan Zarządzania Kryzysowego⁷, jak i stanowiący jego załącznik plan operacyjny ochrony przed powodzią powiatu nyskiego⁸, a cykl planowania przyjęty dla PPZK nie odpowiadał wymogowi dwuletniości. Nie dokonywano systematycznej, co najmniej corocznej, aktualizacji planu operacyjnego. Dokument ten nie zawierał przy tym szczegółowego wykazu obszarów zabudowanych (miejscowości, wsi, dzielnic i przysiółków) w dolinie rzeki Nysy Kłodzkiej zagrożonych zalaniem w przypadku zrzutu wody ze zbiornika Nyskiego o wielkości przepływu: 250, 400, 600, 1000, 1500 m³/s. Obowiązujący w Starostwie plan ewakuacji (przyjęcia) ludności, zwierząt i mienia II stopnia na wypadek masowego zagrożenia⁹, stanowiący załącznik do PPZK, zawierał dane pochodzące z lat 2015-2016 i od tego czasu nie był aktualizowany, mimo gromadzenia niezbędnych do tego danych. Starosta nie zapewnił także by PPZK zawierał poświadczenia o dokonaniu jego uzgodnień ze strony wszystkich wymaganych podmiotów. Ponadto brak było w Starostwie informacji przy jakich poziomach wód w rzekach występowało zagrożenie zalania obszarów o określonym prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi, przedstawionych w mapach zagrożenia powodziowego¹⁰. W 2024 r. i latach wcześniejszych¹¹ Starosta nie zarządzał, nie organizował i nie przeprowadzał ćwiczeń, szkoleń i treningów z zakresu zarządzania kryzysowego związanych z zagrożeniem powodziowym. W związku z niezapewnieniem w Powiatowym Centrum Zarządzania Kryzysowego¹² adekwatnego narzędzia służącego do przetwarzania i archiwizacji zgromadzonych danych, w czasie powodzi we wrześniu 2024 r. pracownicy tego centrum musieli usuwać już zgromadzone dane, bez ich uprzedniej archiwizacji. Pracownicy ci nie prowadzili też w tym czasie należytej dokumentacji prowadzonych działań, albowiem rejestr zgłoszeń i zdarzeń PCZK nie zawierał pełnych danych, takich jak daty i godziny zdarzeń, ich opis i uwagi co do nich. W czasie powodzi we wrześniu 2024 r. nie sporządzano ponadto protokołów z posiedzeń Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego¹³. W okresie poprzedzającym powódź we wrześniu 2024 r. Starostwo nie podejmowało też działań mających na celu wzmocnienie współpracy transgranicznej z Republiką Czeską w zakresie tworzenia połączeń systemów zarządzania kryzysowego.

Jednocześnie w czasie powodzi we wrześniu 2024 r. Starostwo posiadało odpowiednie struktury organizacyjne konieczne do zarządzania sytuacją kryzysową oraz za ich pomocą podejmowało działania zmierzające

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dalej: Starostwo.

⁷ Dalej: PPZK.

⁸ Dalej: plan operacyjny.

⁹ Dalej: plan ewakuacji.

¹⁰ Mapy zagrożenia powodziowego określały obszary o określonym prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi: 1) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q 0,2%); 2) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (1%), 3) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q 10%).

¹¹ Od 2020 r.

¹² Dalej: PCZK.

¹³ Dalej: PZZK.

do przeciwdziałania skutkom powodzi i reagowało na bieżąco na pojawiające się w związku z tym zagrożenia. Pozyskiwało i przekazywało do gmin położonych na terenie powiatu nyskiego¹⁴ informacje o zagrożeniach związanych z powodzią i jej następstwach. Posiadało dane o siłach i środkach, jakimi dysponował Powiat i gminy z jego terenu, oraz wykorzystywało te dane do zarządzania sytuacją kryzysową. Wystąpiło o wsparcie żołnierzy Wojsk Obrony Terytorialnej¹⁵, gdy sytuacja w Powiecie tego wymagała, a następnie koordynowało ich działania. Współorganizowało też dystrybucję artykułów spożywczych i środków czystości dla osób poszkodowanych.

W obszarze działań związanych z pomocą finansową i rzeczową dla poszkodowanych powodzią stwierdzono zaś, że Powiat pozyskiwał środki na ten cel i posiadał wiedzę co do podmiotów, od których pochodziły te środki, ich tytułów oraz przeznaczania.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej¹⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Działania związane z identyfikowaniem możliwości wystąpienia powodzi w dorzeczu Odry we wrześniu 2024 r. oraz reagowaniem na powódź

Opis stanu faktycznego

1.1. W dniach od 10 do 19 września 2024 r. w Starostwie korzystano z ogólnodostępnych¹⁷, codziennych, informacji o sytuacji meteorologiczno-hydrologicznej na terenie Powiatu. Informacje te zawierały m.in. wykaz obowiązujących na godzinę 9:00 danego dnia ostrzeżeń hydrologicznych i meteorologicznych, poziom zapełnienia zbiorników retencyjnych na godzinę 8:00 danego dnia, poziom opadów odnotowanych poprzedniej doby oraz wykaz ogłoszonych na terenie administrowanym przez RZGW alarmów i pogotowi przeciwpowodziowych.

(akta kontroli: tom I, str. 27-32, 36-39, 90-92, 136-139, 177-18, 213-236)

W dniach od 10 do 18 września 2024 r. Starostwo otrzymywało drogą mailową, za pośrednictwem Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego¹⁸, informacje dotyczące bieżącej sytuacji meteorologicznej na terenie Województwa Opolskiego. Były to prognozy pogody, ostrzeżenia hydrologiczne oraz ich zmiany, prognozowane sytuacje meteorologiczne i hydrologiczne, a także komunikaty meteorologiczne. Starostwo przekazywało je dalej, również

¹⁴ Dalej: Powiat.

¹⁵ Dalej: WOT.

¹⁶ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁷ Opracowanych przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu; dalej: RZGW.

¹⁸ Dalej: WCZK. Opracowane przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy; dalej: IMGW-PIB. Informacje pochodziły z Centralnego Biura Prognoz Meteorologicznych, z Wydziałów w Poznaniu i we Wrocławiu.

drogą mailową, do gmin położonych na terenie Powiatu, stanowiska kierownika Policji oraz Powiatowego Lekarza Weterynarii w Nysie.

(akta kontroli: tom I, str. 33-35, 40-89, 93-135, 140-176, 182-212; tom II, str. 224-474; tom III, str. 6-26, 43-45, 47-55, 90-104, 108-111, 122-146, 163-165, 178-183, 186-203, 210-217)

Starostwo nie otrzymywało informacji o sytuacji powodziowej w Republice Czeskiej. Naczelnik Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego¹⁹ wyjaśnił, że w 2024 r. brak było rozwiązań gwarantujących możliwość natychmiastowego, wzajemnego, alarmowania się z Republiką Czeską na temat zagrożeń powodziowych, o których mowa w krajowym planie operacyjnym dotyczącym współpracy transgranicznej²⁰. W okresie tym funkcjonował w tym zakresie jedynie kontakt operacyjny utrzymywany przez jednostki polskiej i czeskiej straży pożarnej. Było tak, chociaż z posiadanych informacji wynikało, że istniało zagrożenie powodziowe związane z napływem wód z terenu Republiki Czeskiej, a 4 października 2022 r. Komisja Europejska zatwierdziła Program Interreg Czecho-Polska 2021-2027²¹, którego Priorytet 1. obejmował działania dotyczące, zarówno identyfikacji problemów lub potrzeb systemów łączności zarządzania kryzysowego, jak i tworzenia systemów nadrzędnych, które obejmowały połączenie systemów krajowych w funkcjonalne systemy transgraniczne. Marszałek Województwa Opolskiego wielokrotnie informował przy tym Starostwo o możliwości uzyskania środków z ww. Programu. Żadne wnioski jednak nie wpłynęły.

(akta kontroli: tom II, str. 204, 207-208, 484-485; tom III, str. 241-243; tom IV, str. 220, 300, 411, 421, 447-463)

Pracownicy Referatu Zarządzania Kryzysowego²² monitorowali sytuację hydrologiczną na rzekach po stronie Republiki Czeskiej przy pomocy czeskich stron internetowych obrazujących stany i przepływy wód w rzekach. Informacje o możliwości zagrożenia powodziowego związanego z napływem wody z Republiki Czeskiej wymieniano także podczas spotkań roboczych z przedstawicielami służb i instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo oraz z przedstawicielami Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie²³. Starosta wskazał, że przed 15 września 2024 r. PGW Wody Polskie informowało o braku zagrożenia powodziowego dla miejscowości Nysa. Informacje te, zdaniem Starosty, mogły mieć wpływ na proces podejmowania decyzji przez Starostwo, zwłaszcza na początkowym etapie występowania zagrożenia powodziowego. Jednakże, w miarę pogarszania się warunków hydrologicznych, na podstawie własnych obserwacji terenowych i analizy bieżących danych meteorologicznych, władze powiatu podejmowały działania prewencyjne. Jak wyjaśnił Starosta, choć uspokajające informacje z PGW Wody Polskie nie stanowiły bezpośredniej przyczyny wstrzymywania działań, to mogły pośrednio

¹⁹ Naczelnik Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego (dalej: Naczelnik WBiZK) zajmował we wrześniu 2024 r. stanowisko Kierownika Referatu Zarządzania Kryzysowego.

²⁰ Powiatowa Państwowa Straż Pożarna w Nysie posiadała jednak porozumienie o współpracy ze Strażą Pożarną Republiki Czeskiej, na podstawie którego jednostki te utrzymywały stały kontakt operacyjny.

²¹ Będący kontynuacją poprzednich edycji tego programu z lat 2007-2013 i 2014-2020.

²² Dalej: RZK.

²³ Dalej: PGW Wody Polskie.

przyczynić się do opóźnienia w podejmowaniu niektórych czynności prewencyjnych. Na proces podejmowania decyzji operacyjnych, w tym na utrudnienie bieżącej oceny ryzyka i planowanie działań ochronnych, mogły też wpływać niespójne dane pochodzące z PGW Wody Polskie. Sytuacja ta spowodowała, że ostatecznie decyzje operacyjne były podejmowane przez Starostwo częściowo niezależnie od informacji pochodzących z PGW Wody Polskie, a to w oparciu o własną ocenę ryzyka, obserwacje lokalne, raporty służb oraz dane z IMGW-PIB i WCZK.

(akta kontroli: tom II, str. 204, 207-208; tom IV, str. 220, 300, 411, 421, 447-463, 464 plk 001)

We wrześniu 2024 r. w Starostwie nie posiadano informacji co do tego, przy jakich poziomach wód w rzekach występowało zagrożenie zalania obszarów o określonym prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi, przedstawionych w mapach zagrożenia powodziowego, a przy tym nie podejmowano działań mających na celu uzyskanie takich informacji, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: tom IV, str. 414, 419-420)

PCZK nie dysponowało narzędziami modelującymi zjawiska meteorologiczne i hydrologiczne. Starosta wyjaśnił, że narzędziami takimi dysponowały wyspecjalizowane instytucje, takie jak IMGW-PIB.

(akta kontroli: tom III, str. 296, 420-421; tom IV, str. 414, 420-421)

1.2. Komórką organizacyjną Starostwa właściwą w sprawach zarządzania kryzysowego był RZK²⁴. Do jego zadań²⁵ należało m.in.: [1] opracowywanie i przedkładanie Wojewodzie Opolskiemu do zatwierdzenia powiatowego planu zarządzania kryzysowego, [2] współpraca ze służbami, inspekcjami, strażami i organizacjami pozarządowymi w zakresie prowadzenia akcji ratowniczych oraz likwidacji skutków klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska, a ponadto [3] organizacja i zapewnienie funkcjonowania PCZK²⁶.

Do podstawowych zadań PCZK²⁷ należało z kolei m.in.: [1] całodobowe alarmowanie członków PZZK, [2] zapewnianie całodobowego obiegu informacji w sytuacjach kryzysowych, [3] opracowywanie i przesyłanie raportów dobowych i doraźnych dla potrzeb WCZK, [4] współdziałanie z centrami zarządzania kryzysowego organów administracji publicznej, [5] zbieranie informacji

²⁴ § 17 ust. 16 Regulaminu Organizacyjnego Starostwa Powiatowego w Nysie, wprowadzonego uchwałą Nr 90/231/16 Zarządu Powiatu w Nysie z dnia 16 czerwca 2016 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu Organizacyjnego Starostwa Powiatowego w Nysie; dalej: Regulamin Organizacyjny.

²⁵ § 12b zarządzenia Nr 7/2020 Starosty Nyskiego z dnia 11 marca 2020 r. w sprawie organizacji wewnętrznej wydziałów Starostwa Powiatowego w Nysie, w brzmieniu nadanym zarządzeniem Nr 23/2024 Starosty Nyskiego z dnia 27 maja 2024 r. w sprawie zmiany zarządzenia w sprawie zakresu zadań oraz organizacji wewnętrznej wydziałów Starostwa Powiatowego w Nysie.

²⁶ W ramach zapewnienia funkcjonowania PCZK do zadań RZK należało m.in. pełnienie całodobowych dyżurów w PCZK oraz współdziałanie z centrami zarządzania kryzysowego organów administracji publicznej.

²⁷ § 8 ust. 1, 2 i 4 Regulaminu organizacji i funkcjonowania Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego w Starostwie Powiatowym w Nysie, określony w zarządzeniu Nr 28/24 Starosty Nyskiego z dnia 8 lipca 2024 r. w sprawie organizacji i funkcjonowania Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego w Starostwie Powiatowym w Nysie, a ponadto § 4 tego zarządzenia; dalej: Regulamin PCZK.

o zagrożeniach i zdarzeniach od służb, inspekcji i straży oraz innych podmiotów oraz [6] niezwłoczne przekazywanie informacji o zaistniałych zdarzeniach, kwalifikowanych jako sytuacja kryzysowa, organom wyższego i niższego szczebla, wraz z przedstawieniem im własnej oceny sytuacji oraz informacji o zamierzonych działaniach. Zgodnie z Regulaminem PCZK w trybie zwyczajnym, w godzinach pracy Starostwa, obsługę PCZK zapewniali pracownicy RZK. Poza godzinami pracy Starostwa i w dni wolne od pracy dyżury pełnili natomiast, prócz pracowników RZK, również dwaj pracownicy innych komórek organizacyjnych Starostwa. Całodobowy dyżur polegał na obsłudze numeru alarmowego PCZK przy pomocy służbowego telefonu komórkowego i laptopa służbowego w miejscu aktualnego przebywania pracownika pełniącego dyżur. W sytuacjach kryzysowych obsługę PCZK zapewnić mogli również inni pracownicy Starostwa.

(akta kontroli: tom I, str. 4-26; tom II, str. 18-66, 199-203)

We wrześniu 2024 r. w RZK zatrudnione były trzy osoby: Kierownik Referatu, pracownik odpowiedzialny za zadania związane z bezpieczeństwem publicznym²⁸ oraz pracownik odpowiedzialny za zadania związane z zarządzaniem kryzysowym. W zakresach obowiązków obu ww. pracowników wskazano, że do ich zadań należało pełnienie dyżurów w PCZK. Do ich dyspozycji przekazano środki techniczne²⁹ oraz mapy zagrożenia powodziowego. Mieli oni dostęp do portali IMGW-PIB oraz portali monitorujących sytuację pogodową i hydrologiczną oraz wskazujących aktualny poziom wód i stan rzek. W czasie powodzi we wrześniu 2024 r. PCZK otrzymało ponadto od Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej³⁰ trzy urządzenia terminalowe umożliwiające połączenie z systemem Starlink, mające zapewnić dostęp do internetowej łączności satelitarnej. W PCZK nie zapewniono jednak adekwatnego narzędzia służącego do przetwarzania i archiwizacji zgromadzonych w jego ramach danych, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Pracownicy pełniący dyżury w trybie całodobowym w PCZK nie prowadzili przy tym, w czasie powodzi we wrześniu 2024 r., wymaganej przepisami ustawowymi, dokumentacji działań prowadzonych w ramach PCZK, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: tom I, str. 237, 495-500, 502; tom II, str. 482; tom III, str. 248, 296, 420)

W czasie powodzi, od 13 września 2024 r., w celu zapewnienia bieżącej komunikacji i koordynacji prowadzonych na terenie Powiatu działań, korzystano z powszechnie dostępnego, darmowego, komunikatora na smartfony. Naczelnik WBiZK założył wówczas grupę „POWIAT ZK”, której członkami byli m.in. Naczelnik WBiZK, Starosta, Sekretarz Miasta Nysa, Dyrektor Zarządu Utrzymania Dróg w Nysie, Burmistrz Głuchołaz, Zastępca Burmistrza Nysy, Sekretarz Miasta i Gminy Otmuchów, Prezes Wodnego Ochotniczego Pogotowia

²⁸ Do jego zadań należały m.in. organizowanie i koordynowanie szkoleń, treningów i ćwiczeń obronnych oraz organizacja i doskonalenie służb Stałego Dyżuru oraz Stanowiska Kierowania.

²⁹ Dwa komputery stacjonarne oraz laptop z dostępem do sieci Internet, urządzenie wielofunkcyjne (drukarka, kopiarka, skaner), radiotelefon, telefon stacjonarny, telefony komórkowe (alarmowy oraz służbowe), latarki, powerbanki oraz zasilacze UPS.

³⁰ Dalej: Komenda Główna PSP.

Ratunkowego w Nysie, Dyrektor Zarządu Zlewni w Nysie, Dyrektor Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego w Urzędzie Wojewódzkim w Opolu, Komendant Powiatowy Państwowej Straży Pożarnej w Nysie³¹ i jego zastępca oraz Komendant Powiatowy Policji w Nysie i jego zastępca³². Starosta wyjaśnił, że komunikator posiadał szyfrowanie wiadomości oraz połączeń głosowych i wideo, a dostęp do nich mieli jedynie uczestnicy grupy zaangażowani w działania kryzysowe.

NIK wskazuje, że nie jest do końca jasny klucz, według którego utworzono grupę „POWIAT ZK”, jak również brak jest możliwości odtworzenia faktycznego składu tej grupy, co, co do zasady, nie powinno mieć miejsca. Władze publiczne powinny bowiem działać w sposób przejrzysty, uporządkowany i na podstawie jasnych kryteriów. Niezależnie od powyższego, skoro³³ PZZK był organem pomocniczym Starosty do wykonywania zadań z zakresu zarządzania kryzysowego na terenie powiatu nyskiego, to co najmniej ten zespół powinien być w całości zaangażowany w działania prowadzone w czasie powodzi we wrześniu 2024 r., w tym w komunikację w grupie kontaktowej. Z wyjaśnień Starosty wynikało przy tym, że grupa „POWIAT ZK” była jedyną platformą, zapewniającą natychmiastową i skuteczną komunikację, przesyłanie zdjęć, nagrań wideo oraz lokalizacji w czasie rzeczywistym, co miało kluczowe znaczenie przy dynamicznie zmieniającej się sytuacji powodziowej, tym bardziej, że inne systemy łączności w tym czasie nie zawsze się sprawdzały, z uwagi na ich specyfikację techniczną oraz występujące awarie i przeciążenia.

(akta kontroli: tom IV, str. 396-411, 417-418, 447-463)

W dniach od 10 do 12 września 2024 r. działania w ramach PCZK prowadzone były stacjonarnie w siedzibie Starostwa w godzinach 7:30-15:30, a poza tymi godzinami, w ramach stałego, całodobowego, dyżuru telefonicznego. Od 13 września 2024 r. PCZK funkcjonowało całodobowo stacjonarnie w siedzibie Starostwa, a praca wykonywana była w ramach ośmiogodzinnego systemu zmianowego³⁴. Dnia 15 września 2024 r., w związku z zagrożeniem zalaniem budynku Starostwa, PCZK przeniesiono do budynku Urzędu Skarbowego, przy ul. Otmuchowskiej w Nysie.

(akta kontroli: tom I, str. 509; tom II, str. 205, 208-209, 495)

1.3. W Powiecie, w zakresie zarządzania kryzysowego, obowiązywał PPZK z 2021 r., wraz z załącznikami: planem operacyjnym oraz planem ewakuacji. PPZK został opracowany przez Starostę i zatwierdzony przez Wojewodę

³¹ Dalej: Komendant Powiatowy PSP.

³² Starostwo nie dysponowało pełnym zapisem historii z grupy utworzonej na powszechnie dostępnym, darmowym, komunikatorze na smartfony. Możliwym było zatem jedynie wskazanie osób, które były aktywne w rozmowach, tj. publikowały wiadomości po 15 września 2024 r. Nie stanowiło to kompletnej listy członków ww. grupy, albowiem nie wszyscy musieli zabierać głos.

³³ Zgodnie z art. 17 ust. 4-6 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 122; dalej: ustawa o zarządzaniu kryzysowym) oraz § 2 zarządzenia Nr 39/2018 Starosty Nyskiego z dnia 13 grudnia 2018 r. w sprawie powołania Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego Powiatu Nyskiego.

³⁴ Początkowo na zmianie było dwóch pracowników, a później ich liczba rosła. Do obsługi sytuacji powodziowej we wrześniu 2024 r., w celu wzmocnienia pracy PCZK, skierowano ostatecznie 14 dodatkowych pracowników Starostwa. Osoby te zajmowały się monitorowaniem sytuacji, przekazywaniem informacji i obsługą zgłoszeń, a ich skierowanie do pracy w trybie kryzysowym nastąpiło na podstawie ustnego polecenia Sekretarza Powiatu.

Opolskiego 16 lutego 2022 r. Do opracowania PPZK wykorzystano informacje przekazane przez organy administracji publicznej, służby, inspekcje i stráže oraz materiały ogólnodostępne m.in. w internecie i opracowaniach pisemnych. PPZK opracowano przy uwzględnieniu m.in. zarządzenia Nr 68/17 Wojewody Opolskiego z dnia 30 czerwca 2017 r. w sprawie wprowadzenia do zastosowania zaleceń do aktualizacji PPZK. Zatwierdzony przez Wojewodę Opolskiego 16 lutego 2022 r., PPZK nie był systematycznie aktualizowany, a ponadto nie zapewniono co do niego dwuletniego cyklu planowania. W dokumencie tym brakowało także poświadczeń o dokonaniu jego uzgodnień z niektórymi podmiotami. Powyższe opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: tom I, str. 242-494; tom II, str. 67-198, 237, 502; tom IV, str. 447-463)

Plan operacyjny, stanowiący załącznik do PPZK, oprócz procedur zawierał m.in. tabelę stanowiącą zestawienie posiadanych środków do prowadzenia akcji przeciwpowodziowych na terenie Powiatu, zestawienie sił i środków przewidzianych do prowadzenia akcji przeciwpowodziowej oraz dane kontaktowe do burmistrzów, wójtów oraz sołtysów z jednostek położonych na terenie Powiatu. W planie operacyjnym nie zawarto jednak szczegółowego wykazu obszarów zabudowy w dolinie rzeki Nysy Kłodzkiej zagrożonych zalaniem w przypadku określonych poziomów odpływu wody ze zbiornika Nyskiego, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Dane zawarte w tym planie pochodziły natomiast z 2016 r. i od tego czasu nie były aktualizowane, pomimo obowiązku ich systematycznej, co najmniej corocznej, aktualizacji, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: tom II, str. 95-156)

Plan ewakuacji, stanowiący załącznik do PPZK, określał m.in.: [1] cele i zamiary ewakuacji; [2] osoby kierujące procesem ewakuacji i plan ich alarmowania; [3] sposób powiadamiania ludności o ewakuacji oraz organizację łączności kierowania i współdziałania; [4] elementy organizacyjne ewakuacji i plan osiągnięcia przez nie gotowości; [5] liczbę osób przewidzianych do ewakuacji, wraz z oszacowaniem możliwej skali samoewakuacji oraz dane dotyczące zagrożonej zniszczeniem infrastruktury; [6] dane dotyczące środków transportowych na potrzeby ewakuacji oraz [7] zadania i podział odpowiedzialności członków PPZK w procesie ewakuacji. Dane zawarte w tym planie pochodziły z lat 2015-2016 i od tego czasu nie były aktualizowane, pomimo konieczności zapewnienia ich aktualności, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Zgodnie z planem ewakuacji na terenach objętych zagrożeniem wymagającym ewakuacji zamieszkiwało 57 884 osób. Planowa ewakuacja objąć miała 21 045 osób (36% ww. mieszkańców), a dla pozostałych osób przewidywano ich samoewakuację. W planie ewakuacji założono możliwość przyjęcia 24 430 ewakuowanych osób na terenie poszczególnych gmin Powiatu. Starostwo nie przyjmowało samodzielnie założeń oraz nie gromadziło samodzielnie danych o osobach zdolnych do samoewakuacji, lecz korzystało z informacji przekazywanych przez inne jednostki samorządu terytorialnego oraz przez służby. Gminy przygotowywały szacunki w tym zakresie, a Starostwo jedynie zbierało i zestawiało te dane dla gmin z terenu Powiatu. Szczegółowe kwestie związane z ewakuacją

mieszkańców poszczególnych gmin z terenu Powiatu określały stosowne gminne plany ewakuacji.

(akta kontroli: tom II, str. 163-198; tom IV, str. 447-463, 464-466 plk 006-081)

PPZK charakteryzował powódź jako zdarzenie, którego wystąpienie na terenie Powiatu było bardzo prawdopodobne. W planie tym określono trzy rodzaje powodzi mogących wystąpić na terenie Powiatu, tj. opadowe, roztopowe oraz zimowe, wskazując przy tym gminy oraz miejscowości najbardziej zagrożone danym rodzajem powodzi. PPZK zawierał ponadto charakterystykę rzek przepływających przez teren Powiatu.

(akta kontroli: tom I, str. 263, 265-270)

W PPZK zawarto ogólną mapę zagrożenia powodziowego dla ludności województwa opolskiego, na której wskazano zidentyfikowane zagrożenia dla obszaru Powiatu: [1] ze strony Zbiornika Nysa, [2] w rejonie miasta Paczków oraz [3] związane z wylewem małych cieków spływających z Republiki Czeskiej w gminach Paczków, Otmuchów, Nysa, Głucholazy, Prudnik i Branice. Dane o terenach zalewowych oparte były na powodziach z 1997 r. i z 2010 r. Wynikał z nich przede wszystkim obszar zalania rzeką Nysa Kłodzka. Szczegółowa charakterystyka zagrożenia powodziowego ujęta została w planie operacyjnym. Wskazano tam, że największe zagrożenie powodziowe w dolinie rzeki Nysy Kłodzkiej występowało podczas zwiększonych zrzutów z kaskady zbiorników retencyjnych Topola – Kozielno – Otmuchów – Nysa, w okresie długotrwałych opadów deszczu o dużym natężeniu, w Kotlinie Kłodzkiej i na pozostałych obszarach zlewni. Założono, że zrzuty z kaskady nie powinny przekraczać 250 m³/s z powodu braku odpowiednich zabezpieczeń technicznych poniżej budowli zrzutowej ze zbiornika Nysa. Plan operacyjny wskazywał również na obszary górskie i podgórskie na pograniczu polsko-czeskim jako zagrożone gwałtownym i szybko postępującym przybieraniem wody w przepływających przez nie rzekach i strumieniach. Przybór ten określony został jako niszczący koryta oraz grożący okolicznym terenom spowodowaniem znacznych strat materialnych w mieniu mieszkańców i infrastrukturze komunalnej.

(akta kontroli: tom I, str. 271-280; tom II, str. 75)

W planie operacyjnym przewidziano cztery standardowe procedury postępowania w czasie zagrożenia powodziowego: [1] przyjęcie informacji o zagrożeniu meteorologicznym i hydrologicznym, [2] przekazanie informacji o zagrożeniu meteorologicznym i hydrologicznym, [3] prowadzenie działań ratowniczych i ewakuacyjnych, [4] usuwanie skutków i odbudowę. Procedury te opisywały ramowe ścieżki postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia powodziowego.

(akta kontroli: tom II, str. 89-91)

Szczegółowy podział zadań i sposoby ich realizacji określone zostały w PPZK w ramach standardowych procedur operacyjnych³⁵ oraz modułów

³⁵ Dalej: SPO.

zadaniowych³⁶, zwłaszcza katalogu I – zadania Starosty Nyskiego. Najwyższym poziomem szczegółowości cechowały się zapisy MZ, które wyznaczały osoby odpowiedzialne za prowadzenie konkretnie wskazanych działań, źródło finansowania działań i ich podstawy prawne. Oprócz tego wskazywały również jakie jest przewidziane wsparcie ze strony innych instytucji dla działań prowadzonych w oparciu o określony MZ. Na 13 MZ dotyczących sytuacji kryzysowych, w tym obejmujących powódź, jako wykonawca 11 z nich wskazany został Starosta, natomiast jako wykonawca dwóch z nich wskazany został Kierownik RZK³⁷. Z kolei SPO zawierały ramowe katalogi działań, których podjęcia wymagały określone sytuacje kryzysowe, wraz ze wskazaniem osób odpowiedzialnych za wykonanie danego działań.

(akta kontroli: tom II, str. 315-401, 428-450)

Starosta w 2024 r.³⁸ nie zarządzał, nie organizował i nie przeprowadzał ćwiczeń, szkoleń i treningów z zakresu zarządzania kryzysowego związanych z zagrożeniem powodziowym, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: tom IV, str. 220, 301)

1.4. Starostwo posiadało magazyn przeciwpowodziowy, zlokalizowany w Jednostce Ratowniczo-Gaśniczej w Paczkowie³⁹. Ostatni przed powodzią przegląd magazynu odbył się 10 września 2024 r. Przegląd ten przeprowadzili komisyjnie Naczelnik WBiZK, pracownik merytoryczny WBiZK odpowiedzialny za magazyn przeciwpowodziowy oraz Dowódca JRG w Paczkowie. Wyniki przeglądu udokumentowano w notatce służbowej. Na wyposażenie magazynu, według stanu na dzień przeglądu, składały się: [1] namiot ewakuacyjny pneumatyczny z wyposażeniem (dwie szt.); [2] motopompa wysokiej wydajności z systemem przewoźnym (jedna szt.); [3] osuszacze (10 szt.); [4] zestaw oświetleniowy (dwie szt.); [5] agregaty prądotwórcze (cztery szt.); [6] przenośny system zapór przeciwpowodziowych (40 szt.); [7] wyposażenie osobiste pływaka (trzy komplety); [8] centrala oraz kabloliny do łączności przewodowej (jeden komplet); [9] worki na piasek (23,0 tys. szt.); [10] plandeki (35 szt.) oraz [11] geowłóknina (170 m²)⁴⁰. Zgromadzone w magazynie materiały były gotowe do natychmiastowego wydania. Wyposażenie powiatowego magazynu przeciwpowodziowego przewidziane zostało w zestawieniu sił i środków Starostwa w PPZK.

(akta kontroli: tom III, str. 218-219; tom IV, str. 447-463)

³⁶ Dalej: MZ.

³⁷ PPZK w swoich zapisach odnosi się do Naczelnika Wydziału Bezpieczeństwa i Polityki Społecznej, jednakże zagadnieniami związanymi z zarządzaniem kryzysowym we wrześniu 2024 r. zajmował się faktycznie Referat Zarządzania Kryzysowego. Stąd wszelkie odniesienia w planie do Wydziału Bezpieczeństwa i Polityki społecznej należy traktować jako odniesienia do Referatu Zarządzania Kryzysowego.

³⁸ Jak również w okresie wcześniejszym, tj. aż od 2020 r.

³⁹ Dalej: JRG w Paczkowie.

⁴⁰ Na wyposażenie magazynu wchodziła także, zgodnie z PPZK, łódź ratunkowa na przyczepie transportowej. Dnia 21 czerwca 2017 r. została jednak zawarta umowa nr 1/2017 pomiędzy Powiatem a Oddziałem Rejonowym WOPR w Nysie, której przedmiotem było użyczenie tej łodzi wraz z przyczepą oraz przechowywanie ich przez tę ostatnią jednostkę. Stąd łodzi i przyczepy nie odnotowano w notatce z przeglądu magazynu.

Od 2013 r. wyposażenie magazynu przeciwpowodziowego używane było, na podstawie stosownych umów, Komendzie Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Nysie⁴¹. Na podstawie tych umów JRG w Paczkowie mogła bezpłatnie korzystać z wyposażenia magazynu, w zamian za wykonywanie bieżących napraw i prac konserwatorskich, prowadzenie przeglądów technicznych sprzętu oraz ponoszenie kosztów jego bieżącego użytkowania. Naczelnik WBiZK wyjaśnił, że stany magazynowe były uzupełniane corocznie po konsultacjach z Komendantem Powiatowym PSP, który udzielał Starostwu wsparcia merytorycznego co do doboru niezbędnego sprzętu i materiałów.

(akta kontroli: tom II, str. 204, 206-207; tom III, str. 229-240)

Zarząd Powiatu posiadał we wrześniu 2024 r.⁴² wiedzę na temat sił i środków planowanych do wykorzystania w czasie powodzi będących w dyspozycji Powiatu oraz gmin położonych na jego terenie. Informacja ta dotyczyła stanów magazynów przeciwpowodziowych w gminach: Głuchołazy, Pakosławice, Paczków, Nysa, Korfantów, Łambinowice, Skoroszyce, Kamienni oraz Otmuchów. Poza danymi dotyczącymi magazynów przeciwpowodziowych poszczególnych gmin zawarto tam zbiorcze zestawienie wiodących sił i środków, z którego wynikało, że składały się na nie: [1] worki polipropylenowe (49,8 tys. szt.); [2] plandeki ochronne (41 szt.); [3] agregaty prądotwórcze (170 szt.); [4] osuszacze (24 szt.); [5] pompy szlamowe (423 szt.); [6] namioty pneumatyczne (dwie szt.); [7] beczkowsy (pięć szt.); [8] zapory przeciwpowodziowe (40 mb.); [9] piasek (252 tony); [10] sprzęt pływający (15 szt.) oraz [11] geowłóknina (170 m²).

(akta kontroli: tom III, str. 220-228)

1.5. RZK posiadało informacje z Zarządu Zlewni w Nysie o aktualnym na 9 sierpnia 2024 r. stanie infrastruktury hydrotechnicznej zarządzanej przez ten podmiot. Z informacji tych wynikało, że infrastruktura ta posiadała sprawne urządzenia i była przygotowana do występowania większych przepływów, a jej stan techniczny oraz sytuacja na zbiornikach retencyjnych nie stwarzały zagrożeń związanych z sytuacją powodziową.

(akta kontroli: tom II, str. 210-213)

Starosta wystąpił⁴³ do RZGW o informację, czy ówczesny stan zabezpieczeń przeciwpowodziowych w mieście Nysa należycie zabezpieczał to miasto i jego okolice przed zalaniem terenów, które nie ucierpiały w czasie powodzi w 1997 r. W odpowiedzi⁴⁴ Dyrektor Zarządu Zlewni w Nysie wyszczególniła prace dotychczas przeprowadzone w ramach projektu modernizacji zbiornika Nysa, zaznaczając, że będą one kontynuowane, albowiem nie wszystkie z nich zostały obecnie zrealizowane. Wskazała przy tym, że dotychczas wykonane prace znacząco poprawiły ochronę przeciwpowodziową miasta Nysy i okolic.

(akta kontroli: tom IV, str. 389-391)

⁴¹ Komenda Powiatowa PSP.

⁴² Na podstawie informacji z 11 czerwca 2024 r. nr ZK.I.5541.5.2024.MS.

⁴³ Pismem z 12 sierpnia 2024 r. nr ZK.5520.1.2024.MS.

⁴⁴ Pismo z 27 sierpnia 2024 r. nr VN.0800.46.2024.

Starosta, jak również służby powiatowe, nie posiadali szczegółowych informacji o wynikach kontroli stanu technicznego obiektów infrastruktury hydrotechnicznej, a także o wydanych przez Wojewódzkiego Inspektora Nadzoru Budowlanego⁴⁵ zaleceniach wobec tych obiektów. O wynikach kontroli przeprowadzonych przez WINB, w tym o stwierdzonych w ich ramach nieprawidłowościach, jak również o decyzjach nakazujących usunięcie nieprawidłowości, informowani byli wyłącznie RZGW oraz Wojewoda Opolski.

(akta kontroli: tom III, str. 343, 346; tom IV, str. 1-58)

1.6. Zgodnie z MZ I.1 „Pozyskiwanie, analizowanie i przekazywanie informacji o sytuacji na terenie powiatu nyskiego” pracownicy RZK w okresie od 10 do 19 września 2024 r. monitorowali sytuację powodziową i stan rzek na terenie Powiatu oraz koordynowali działania służb w związku z zaistniałą sytuacją kryzysową. Informacje uzyskiwane i przekazywane były drogą mailową oraz za pośrednictwem grupy utworzonej na powszechnie dostępnym, darmowym, komunikatorze na smartfony pomiędzy Starostwem a gminami i służbami z terenu Powiatu. Starostwo przekazywało również do tych gmin i służb uzyskane z RZGW informacje o poziomach zrzutu wody ze zbiornika Nysa. Koordynacja działania służb sprowadzała się natomiast do dysponowania ich w rejon, gdzie potrzebne było ich wsparcie. Starosta wyjaśnił, że przyjęty sposób działania, w tym komunikacji, miał umożliwić szybkie podejmowanie decyzji operacyjnych.

(akta kontroli: tom I, str. 237, 319-326, 501; tom II, str. 224-474;
tom IV, str. 423, 433-434)

W związku z wystąpieniem zagrożenia powodziowego od 13 września 2024 r. Starostwo rozpoczęło realizację SPO-9A „Działanie Centrum Zarządzania Kryzysowego po otrzymaniu ostrzeżenia hydrologiczno-meteorologicznego – intensywne opady deszczu, roztopy, zagrożenie powodziowe”, jednocześnie realizując MZ I.2 „Zwołanie posiedzenia Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego”, poprzez organizację w tym dniu o 7:30 pierwszego posiedzenia PZZK w trybie nadzwyczajnym (alarmowym). W tym czasie w skład PZZK wchodził⁴⁶: [1] Starosta (jako Przewodniczący PZZK), [2] Naczelnik WBiZK (jako Zastępca Przewodniczącego), [3] Komendant Powiatowy PSP, [4] Komendant Powiatowy Policji w Nysie, [5] Powiatowy Inspektor Sanitarny w Nysie, [6] Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego w Nysie, [7] Powiatowy Lekarz Weterynarii w Nysie, [8] Dyrektor Zakładu Utrzymania Dróg w Nysie, [9] Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie, [10] Dyrektor Zespołu Opieki Zdrowotnej w Nysie, [11] Dyrektor Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Głuchołazach, [12] Dyrektor Zarządu Zlewni w Nysie oraz [13] Prezes Oddziału Rejonowego Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego w Nysie. Dalsze posiedzenia PZZK prowadzone były również w trybie nadzwyczajnym (alarmowym).

(akta kontroli: tom I, str. 11, 240, 327-332, 430-431; tom II, str. 1-2, 11-17)

⁴⁵ Dalej: WINB. Stosownie do art. 82 ust. 3 pkt 2 w zw. z art. 83 ust. 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2025 r. poz. 418).

⁴⁶ § 3 zarządzenia Nr 39/2018 Starosty Nyskiego z dnia 13 grudnia 2018 r. w sprawie powołania Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego Powiatu Nyskiego.

W czasie powodzi we wrześniu 2024 r. posiedzenia PZZK, prowadzone w trybie nadzwyczajnym (alarmowym), zwoływane były w różnych składach osobowych, a ponadto zapraszano do udziału w nich osoby spoza składu PZZK⁴⁷. W posiedzeniach tych uczestniczyli, w różnych konfiguracjach osobowych, m.in. Starosta, Wicestarosta i inny członek Zarządu Powiatu, Burmistrz Głucholaz, Burmistrz Nysy i jego zastępca, Sekretarz Miasta Nysy, Dyrektor Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego, Prezes PGW Wody Polskie oraz przedstawiciele służb mundurowych i instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo mieszkańców w Powiecie⁴⁸, a ponadto Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, Minister Infrastruktury, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji, Wojewoda Opolski, Senator RP i Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej. W związku z brakiem protokołów z posiedzeń PZZK z czasu powodzi we wrześniu 2024 r. brak było możliwości odtworzenia szczegółów przebiegu i ustaleń z tych posiedzeń oraz ich dokładnych składów osobowych, a ponadto, poza okresem 13-15 września 2024 r.⁴⁹, także faktu kiedy, gdzie i czy w ogóle się one odbywały, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: tom II, str. 3-5; tom III, str. 261-262, 278)

W związku z zagrożeniem powodziowym we wrześniu 2024 r. Starostwo wdrożyło działania określone w MZ I.3⁵⁰, MZ I.4⁵¹, MZ I.5⁵² oraz MZ I.6 i MZ I.7⁵³. W ramach zadań związanych z ostrzeganiem, alarmowaniem i informowaniem ludności od 11 września 2024 r. publikowano komunikaty dotyczące sytuacji powodziowej na stronie internetowej Starostwa. W komunikatach podawano informacje dotyczące m. in.: [1] ostrzeżeń meteorologicznych, [2] wprowadzenia pogotowia i alarmu przeciwpowodziowego oraz [3] ogłoszenia ewakuacji. W celu dotarcia do większej liczby mieszkańców Powiatu informacje przekazywano również do lokalnych, regionalnych i ogólnokrajowych mediów⁵⁴, organizowano konferencje prasowe z udziałem tych mediów oraz tworzone i publikowano w mediach społecznościowych Starostwa krótkie materiały wideo. Mieszkańcy zagrożonych rejonów Powiatu ostrzegani byli ponadto bezpośrednio przez funkcjonariuszy Policji, Straży Pożarnej oraz innych służb za pomocą megafonów, pojazdów wyposażonych w systemy nagłaśniające oraz poprzez bezpośredni kontakt, natomiast w gminach uruchamiane były syreny

⁴⁷ Stosownie do § 11-12 Regulaminu Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, stanowiącego załącznik do zarządzenia Nr 39/2018 Starosty Nyskiego z dnia 13 grudnia 2018 r. w sprawie powołania Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego Powiatu Nyskiego; dalej: Regulamin PZZK.

⁴⁸ Starosta wyjaśnił, że w posiedzeniach uczestniczyli ponadto m.in. Naczelnik WBiZK, przedstawiciele Komendanta Powiatowego PSP i Komendy Powiatowej Policji w Nysie, Powiatowy Inspektor Sanitarny w Nysie, Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego w Nysie, Dyrektor Zakładu i Utrzymania Dróg w Nysie, Dyrektor Zarządu Zlewni w Nysie oraz Prezes Oddziału Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego w Nysie.

⁴⁹ Kiedy sporządzano notatki z posiedzeń PZZK.

⁵⁰ Uruchomienie i monitorowanie zadań zawartych w PPZK, w tym w planie operacyjnym.

⁵¹ Kierowanie monitorowaniem zagrożeń oraz zorganizowanie i koordynowanie współdziałania podmiotów zaangażowanych w działania ratownicze.

⁵² Uruchomienie systemu ostrzegania i alarmowania ludności o zagrożeniu na terenie Powiatu oraz personelu własnego urzędu.

⁵³ Informowanie ludności o zagrożeniach powodziowych.

⁵⁴ Np. NysaInfo, Radio Opole, Radio Doxa, Radio RMF FM, TVP Opole, TVN 24 oraz Polsat News.

alarmowe w celu zasygnalizowania zagrożenia. Starosta nie występował do Rządowego Centrum Bezpieczeństwa⁵⁵ z wnioskami o przesłanie do mieszkańców Powiatu komunikatów alarmowych za pomocą alertu RCB w związku z powodzią. Komunikaty te były bowiem tworzone niezależnie od działań władz Powiatu, a za ich treść odpowiadały inne podmioty, o których mowa w art. 21a ust. 1 i 2 ustawy o zarządzaniu kryzysowym. Starosta wyjaśnił, że według jego wiedzy stosowne informacje do RCB przekazywali m.in. IMGW-PIB, WCZK oraz Wojewoda Opolski, którzy dysponowali aktualnym i pełnym zakresem informacji o sytuacji powodziowej na terenie Powiatu.

(akta kontroli: tom I, str. 240, 333-374; tom II, str. 2, 490-506; tom III, str. 297, 424-425; tom IV, str. 424, 436)

Dnia 13 września 2024 r. Starosta, realizując MZ I.9 „Wnioskowanie o użycie pododdziałów lub oddziałów Sił Zbrojnych (SZ) RP do wsparcia działań w sytuacji kryzysowej na terenie Powiatu”, wystąpił do Wojewody Opolskiego z wnioskiem o wsparcie działań prowadzonych na terenie Powiatu żołnierzami WOT. Starosta wnioskował o wsparcie przez 150 żołnierzy WOT, którzy mieli wspierać Straż Pożarną w prowadzeniu działań przeciwpowodziowych. Tego samego dnia Wojewoda Opolski zwrócił się do Ministra Obrony Narodowej z odpowiednim wnioskiem o wsparcie administracji publicznej przez Siły Zbrojne RP na terenie województwa opolskiego w związku z sytuacją powodziową. Żołnierze WOT realizowali zadania w 14 miejscowościach na terenie Powiatu w okresie od 13 do 18 września 2024 r. w liczbie od 36 do 477 żołnierzy⁵⁶. Najczęściej sprowadzały się one do przygotowywania worków z piaskiem, umacniania nimi wałów i zagrożonych zalaniem nieruchomości oraz wsparcia przy ewakuacji ludności z rejonów zagrożonych zalaniem. Związane z tym koszty osobowe wyniosły 716,9 tys. zł. Działania żołnierzy WOT na terenie Powiatu koordynowało PCZK⁵⁷, realizując SPO-21 „Wsparcie działań oddziałami i pododdziałami Sił Zbrojnych”, zapewniając przy tym organizację logistycznego zabezpieczenia ich działań. Starosta wyjaśnił, że koordynacja potrzeb żołnierzy WOT polegała na kierowaniu zgłoszeń w zakresie zakwaterowania i wyżywienia do podmiotów realizujących tego typu usługi, wskazywanych przez Starostwo i gminy znajdujące się na obszarze jego działania. Wyżywienie i zaplecze sanitarne dla żołnierzy WOT zapewniono we współpracy z lokalnymi firmami i instytucjami.

(akta kontroli: tom I, str. 375-379, 442-444; tom III, str. 253-255, 381; tom IV, str. 67-74, 220-221, 301-302)

Dnia 15 września 2024 r., w związku z zagrożeniem zalania budynku Starostwa przez wodę napływającą do miejscowości Nysa w wyniku przerwania wału przeciwpowodziowego na rzece Białej Głuchołaskiej pomiędzy miejscowościami Przełęk i Białą Nyską, wdrożono działania określone w MZ I.12 „Utrzymanie zdolności do zarządzania sytuacją kryzysową w przypadku uszkodzenia lub niedostępności obiektów i infrastruktury przewidywanej dla funkcjonowania PZZK”. Wobec tego ewakuowano PCZK oraz PZZK do budynku Urzędu Skarbowego, przy ul. Otmuchowskiej w Nysie. Do tej samej lokalizacji przeniosły

⁵⁵ Dalej: RCB.

⁵⁶ 13 września 2024 r. – 36, 14 września 2024 r. – 87, 15 września 2024 r. – 307, 16 września 2024 r. – 477, 17 września 2024 r. – 90 i 18 września 2024 r. – 103.

⁵⁷ Jak również, na obszarze ich działania, właściwe gminne centra zarządzania kryzysowego.

się również sztaby kryzysowe Gminy Nysa, Policji oraz Państwowej Straży Pożarnej.

(akta kontroli: tom I, str. 392-397; tom II, str. 2)

1.7. Dnia 11 września 2024 r. o 13:07 wrocławski wydział IMGW-PIB wydał ostrzeżenie meteorologiczne nr 105 o trzecim stopniu zagrożenia intensywnymi opadami deszczu dla terenu Powiatu⁵⁸. Otrzymane ostrzeżenie Starostwo przekazało do wszystkich gmin z terenu Powiatu, do powiatowych jednostek organizacyjnych oraz do członków PZZK. Na 13 września 2024 r. wyznaczono termin pierwszego posiedzenia PZZK. Zlecono wszystkim służbom monitorowanie sytuacji na ciekach wodnych w Powiecie, pozostawanie w pełnej gotowości oraz przygotowanie, we współpracy z Państwową Strażą Pożarną i Ochotniczą Strażą Pożarną⁵⁹, sił i środków dedykowanych do działań przeciwpowodziowych. Zwrócono się do WCZK o zabezpieczenie przed podtopieniami remontowanej drogi krajowej nr 40 w miejscowości Głuchołazy. Ponadto poinformowano mieszkańców Powiatu o zagrożeniu opadami i o podejmowanych działaniach⁶⁰ za pomocą komunikatów na stronie internetowej Starostwa oraz w mediach społecznościowych Starostwa.

(akta kontroli: tom I, str. 30, 33-34; tom II, str. 238-246, 490-493, 504-505; tom III, str. 2-5, 296, 421-422)

O 14:43 do Starostwa wpłynęło z WCZK ostrzeżenie hydrologiczne o wezbraniu wody z przekroczeniem stanów alarmowych dla zlewni dopływów Odry, jak również prognozowanych wzrostów stanów wody w zlewniach dopływów Odry, w tym zlewni Nysy Kłodzkiej, do stanów wysokich i znacznego przekroczenia stanów alarmowych i lokalnie ostrzegawczych⁶¹.

(akta kontroli: tom III, str. 6-26)

Dnia 12 września 2024 r. IMGW-PIB poinformowało, według stanu na 9:00, o niskich i średnich oraz lokalnie wysokich i ostrzegawczych stanach wód na wodowskazach. Tego dnia Starosta ogłosił pogotowie przeciwpowodziowe dla wszystkich gmin powiatu nyskiego od 18:00⁶². Informację o tym niezwłocznie zamieszczono na stronie internetowej Starostwa oraz w mediach społecznościowych Starostwa. Ponadto, w związku z informacją z IMGW-PIB, w celu minimalizacji ewentualnych skutków podtopień m. in. zabezpieczono workami z piaskiem budynek szpitala w Głuchołazach.

(akta kontroli: tom I, str. 36-37, 237, 501; tom II, str. 494, 505-506; tom III, str. 252)

⁵⁸ W ostrzeżeniu przewidywano sumę opadów deszczu na poziomie od 40 do 70 mm 12 września 2024 r., od 80 do 120 mm 13 września 2024 r., od 70 do 110 mm (lokalnie do 150 mm) 14 września 2024 r. oraz od 20 do 40 mm 15 września 2024 r. Jednocześnie wydane zostało ostrzeżenie meteorologiczne nr 193 o tożsamej treści obejmujące cały obszar województwa opolskiego.

⁵⁹ Dalej: OSP.

⁶⁰ W tym o zwołaniu posiedzenia Powiatowego Sztabu Kryzysowego oraz o zamiarze wprowadzenia na terenie Powiatu pogotowia przeciwpowodziowego.

⁶¹ Największe wzrosty wystąpić miały w okresie od 13 do 15 września 2024 r., a prawdopodobieństwo wystąpienia zjawiska określono na 95%.

⁶² Zarządzenie Nr 48/2024 Starosty z dnia 12 września 2024 r. w sprawie ogłoszenia pogotowia przeciwpowodziowego; dalej: zarządzenie w sprawie ogłoszenia pogotowia przeciwpowodziowego.

Dnia 13 września 2024 r. RZGW poinformowało, według stanu na 8:00, że poziom wypełnienia zbiorników retencyjnych na rzece Nysa Kłodzka wynosił 67% - dla zbiorników Topola i Kozielno, 31% - dla zbiornika Otmuchów oraz 38% - dla zbiornika Nysa. W trakcie tego dnia PCZK otrzymywał również raporty z gmin z terenu Powiatu, gdzie informowano o podnoszeniu się poziomu wody w rzekach i podejmowanych przez strażaków interwencjach ale jednocześnie wskazywano na brak zagrożenia podtopieniami i zalaniem. W tych okolicznościach odbyło się pierwsze posiedzenie PZZK⁶³, a PCZK rozpoczęło pełnienie całodobowego dyżuru w budynku Starostwa, połączonego z całodobowym dyżurem telefonicznym⁶⁴. Ponadto Starosta, Naczelnik WBiZK i Komendant Powiatowy Policji w Nysie uczestniczyli w wideokonferencji zorganizowanej przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji⁶⁵.

(akta kontroli: tom I, str. 90-92, 205, 208-209, 507; tom II, str. 3, 495; tom III, str. 40-46, 56-58, 296-297, 422)

O 11:07 Starosta wystąpił do Wojewody Opolskiego z wnioskiem o wsparcie działań prowadzonych na terenie Powiatu 150 żołnierzami WOT, w celu pomocy Straży Pożarnej w prowadzeniu działań przeciwpowodziowych. Natomiast o 18:00 ogłosił⁶⁶ alarm przeciwpowodziowy dla wszystkich gmin na terenie Powiatu. Informację o tym zamieszczono niezwłocznie, 13 września 2024 r., w mediach społecznościowych Starostwa i przekazano ją, tego samego dnia, do Gmin z terenu Powiatu, a ponadto, 14 września 2024 r., zamieszczono ją na stronie internetowej Starostwa.

(akta kontroli: tom II, str. 496-497; tom III, str. 251-255)

O 21:47 gmina Paczków poinformowała mailowo PCZK o realnym zagrożeniu wylania rzek w miejscowościach położonych na jej terenie, tj. Dziewiętlicach, Unikowicach, Gościcach, Trzeboszowicach i Kamienica. Poprosiła przy tym o skierowanie na jej teren żołnierzy WOT i przekazanie jej worków z piaskiem. Wobec tego na teren gminy Paczków skierowano 50 żołnierzy WOT oraz przekazano worki pochodzące z rezerwy Starostwa. Z kolei o 22:10 PCZK otrzymało mailowo informację o awarii wodowskazu na rzece Białej Głuchołaskiej w miejscowości Głuchołazy⁶⁷. Po awarii wodowskazu informacje na temat stanu tej rzeki pozyskiwane były bezpośrednio z terenu na podstawie obserwacji strażaków oraz pracowników gminy Głuchołazy.

⁶³ Na posiedzeniu omówiono działania prewencyjne oraz plany awaryjne mające zabezpieczyć teren Powiatu przed skutkami niekorzystnych warunków atmosferycznych.

⁶⁴ W ramach ośmiogodzinnego systemu zmianowego. Do najważniejszych zadań PCZK należało: monitorowanie sytuacji hydrologicznej i meteorologicznej, współpraca z innymi instytucjami i służbami w zakresie przekazywania informacji, koordynacja i wsparcie działań terenowych oraz udzielanie informacji mieszkańcom.

⁶⁵ W jej trakcie omówiono sytuację hydrologiczno-meteorologiczną na terenie województwa opolskiego oraz przedstawiono mapy zagrożenia i ryzyka powodziowego, mające posłużyć jako narzędzie wspierające planowanie działań zabezpieczających. Ponadto polecono zintensyfikowanie działań prewencyjnych, szybkie reagowanie na lokalne zagrożenia oraz zapewnienie stałego przepływu informacji pomiędzy wszystkimi szczeblami administracji publicznej.

⁶⁶ Zarządzeniem Nr 49/2024 Starosty z dnia 13 września 2024 r. w sprawie ogłoszenia alarmu przeciwpowodziowego; dalej: zarządzenie w sprawie ogłoszenia alarmu przeciwpowodziowego.

⁶⁷ W mailu zawarto informację, że „aktualny stan wody wynosił 190 cm i przekraczał stan alarmowy o 70 cm”.

(akta kontroli: tom III, str. 59-61, 297, 422-423)

Dnia 14 września 2024 r. o 4:13 PCZK raportował o dużym zagrożeniu powodziowym na terenie całego Powiatu. Wskazywał Głucholazy, jak również gminy Nysa, Paczków, Otmuchów i Korfantów, jako rejony, w których sytuacja była najtrudniejsza. Podawał też informacje o nieprzejezdnych drogach i podtopieniach oraz o podjętych działaniach, w tym o ewakuacji części mieszkańców z terenów zagrożonych i zabezpieczaniu wyższych stanów wody, zwłaszcza na potoku Cielnica w miejscowości Giełczyce. O 8:00 w siedzibie Starostwa odbyło się posiedzenie PZZK⁶⁸, na którym omówiono aktualną sytuację oraz dotychczas podjęte działania i ustalono działania na kolejne godziny⁶⁹. Natomiast o 8:08 Starostwo otrzymało, za pośrednictwem WCZK, informację z RZGW o planowanym tego dnia zwiększeniu odpływów wody ze zbiorników retencyjnych Otmuchów⁷⁰ oraz Nysa⁷¹.

(akta kontroli: tom II, str. 4, 214-215; tom III, str. 62-66)

O 15:00 zostały przekroczone stany ostrzegawcze na dwóch wodowskazach oraz stany alarmowe na siedmiu wodowskazach z terenu województwa opolskiego. Największe przekroczenia stanów alarmowych wystąpiły na wodowskazach w miejscowościach Prudnik⁷² i Biała Nyska⁷³. Starosta wyjaśnił, że w związku z powyższym podjęto działania mające na celu przeciwdziałanie zagrożeniu powodziowemu, tj. rozłożono tzw. rękaw przeciwpowodziowy w miejscowości Morów.

(akta kontroli: tom I, str. 147-152; tom III, str. 298, 427)

Od 17:00 do 18:00 nastąpiło stopniowe zwiększenie poziomu odpływu wody ze zbiornika Nysa z 250 m³/s do 400 m³/s. RZGW uzasadniało to intensywnymi opadami deszczu, zwiększonymi dopływami w zlewniach rzek powyżej zbiorników retencyjnych oraz dalszymi prognozowanymi wzrostami przepływów powyżej odpływu dozwolonego ze zbiornika Nysa.

(akta kontroli: tom III, str. 74-76)

O 21:01 gmina Nysa poinformowała drogą mailową PCZK o licznych podtopieniach na jej terenie, w tym o największych zniszczeniach w miejscowości Morów, a ponadto o podejmowanych działaniach mających na celu ochronę dalszych miejscowości przed zalaniem.

(akta kontroli: tom IV, str. 177)

O 21:26 PCZK raportował o powodzi na terenie Powiatu. Wskazywał, że, według stanu na 16:00, zalane zostały miejscowości na terenie gminy Paczków,

⁶⁸ Z udziałem m.in. Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, Wojewody Opolskiego, Starosty, Burmistrzów Głucholaz i Nysy oraz Prezesa PGW Wody Polskie.

⁶⁹ W tym przejście z systemu chroniącego/zabezpieczającego w system ratowania i pomagania poszkodowanym. Na tym posiedzeniu Prezes PGW Wody Polskie przedstawiła ponadto pełny raport na temat sytuacji na zbiornikach wodnych z terenu Powiatu.

⁷⁰ Odpływ miał zostać zwiększony o 9:00 z 20 m³/s do 200 m³/s.

⁷¹ Zaplanowano pięcioetapowe zwiększenie poziomu odpływu, z zachowaniem godzinnych odstępów, od 9:00 do 13:00, z 35 m³/s do 250 m³/s.

⁷² Rzeka Prudnik (przekroczenie stanu alarmowego o 204 cm).

⁷³ Rzeka Biała Głucholaska (przekroczenie stanu alarmowego o 159 cm).

tj. Dziewiętlice, Trzeboszowice i Kamienica. Na terenach gmin Kamiennik, Nysa i Skoroszyce wystąpiły natomiast podtopienia. Podawał też informacje, że na terenach gmin Korfantów, Kamiennik, Łambinowice, Nysa i Skoroszyce trwały działania zabezpieczające budynki przed zalaniem. Z kolei o 21:46 WCZK przesłało do PCZK informację o konieczności zabezpieczenia miejscowości Lasocice, Malerzowice, Głębocko, Więcmierzyce, Kantorowice, Skorogoszcz i Kubice w związku z planowanym przez RZGW na 23:00 zwiększeniem odpływu wody ze zbiornika Nysa do 600 m³/s⁷⁴. Starosta wyjaśnił, że jego działania w związku z powyższym skoncentrowały się na bieżącym monitorowaniu sytuacji oraz kierowaniu służb w rejon zagrożonych miejscowości.

(akta kontroli: tom II, str. 216-219; tom III, str. 77-84)

O 22:27 do PCZK wpłynął raport z gminy Skoroszyce informujący o podtopieniach w miejscowościach Giełczyce, Brzeziny, Chróścina i Skoroszyce, prowadzeniu na terenie tych miejscowości działań przez sześć jednostek OSP oraz o braku worków na piasek. O 23:05 PCZK otrzymał natomiast maila od gminy Paczków z prośbą o wsparcie przy ewakuacji Szpitala Rejonowego im. Jana Pawła II w Paczkowie. Starosta wyjaśnił, że akcję ewakuacyjną przeprowadziło, pod nadzorem Wojewody Opolskiego, Opolskie Centrum Ratownictwa Medycznego⁷⁵. Nie było wobec tego potrzeby podejmowania działań ze strony Starostwa.

(akta kontroli: tom III, str. 85; tom IV, str. 186, 222, 305)

Dnia 15 września 2024 r. o 4:53 gmina Skoroszyce raportowała PCZK o zabezpieczaniu przez jednostki OSP budynków mieszkalnych w miejscowościach Makowice, Giełczyce, Brzeziny, Chróścina i Skoroszyce w związku z występującymi tam podtopieniami.

(akta kontroli: tom III, str. 89)

O 6:30 nastąpiło wyłączenie przepompowni w Siostrzechowicach i ewakuacja jej pracowników oraz mieszkańców tej miejscowości. O 7:40 zalany został agregat prądotwórczy zasilający przepompownię Zwierzyniec. W związku z tym jej dalsza praca nie była możliwa, a jej pracowników ewakuowano. Doszło przy tym do zalania przez wodę z rzeki Biała Głuchołaska pól i przepławki na wysokości zabudowań nyskiej dzielnicy Zamłynie. Wobec powyższego PCZK zadysponowało w rejon obu przepompowni pompy dużej wydajności, w celu przepompowywania wody z okolic wałów do zbiornika retencyjnego. Starosta wyjaśnił, że zalanie przepompowni miało istotny wpływ na pogorszenie się sytuacji hydrologicznej w rejonie. Rozlanie się nadmiaru wody na przyległe pola zwiększyło ryzyko rozprzestrzenienia się wody na tereny zamieszkałe. Jak wskazał Burmistrz Głuchołaz, w tym czasie nastąpiło również zalanie terenów gminy Głuchołazy, które dotknęło łącznie 13 miejscowości.

(akta kontroli: tom I, str. 180; tom III, str. 298, 399, 428; tom IV, str. 213)

⁷⁴ WCZK przekazało do PCZK mail od RZGW w tej sprawie o 21:56, a o 22:20 mail od RZGW z informacją, że o 22:30 nastąpi zwiększenie odpływu wody do poziomu 500 m³/s, natomiast o 23:00 – do poziomu 600 m³/s.

⁷⁵ Dalej: OCRM.

O 9:00 odbyło się w Starostwie posiedzenie PZZK⁷⁶. Omówiono tam aktualną sytuację i dotychczas podjęte działania. O 11:30 Starosta podjął decyzję o odwołaniu zajęć szkolnych w szkołach, których organem prowadzącym był Powiat⁷⁷.

(akta kontroli: tom I, str. 508-509; tom II, str. 5)

O 13:07 Dyrektor Zarządu Zlewni w Nysie poinformowała o przerwaniu wału przeciwpowodziowego na rzece Białej Głuchołaskiej w okolicach miejscowości Przełęk i Biała Głuchołaska. W miejsce przerwania wału wysłany został helikopter, w celu dokonania rozpoznania sytuacji z powietrza⁷⁸. W rejon zagrożony zalaniem zadysponowani zostali m.in. funkcjonariusze Policji i strażacy, celem ostrzeżenia mieszkańców o zagrożeniu. Starosta wyjaśnił, że obszar zagrożony zalaniem oszacowano biorąc pod uwagę ukształtowanie terenu, obszary zalewowe i naturalne kierunki spływu wody, obraz z powietrza oraz informacje przekazywane przez służby i pracowników gmin prowadzących działania w terenie.

(akta kontroli: tom III, str. 299, 431; tom IV, str. 268-275, 397, 423-424, 434-437)

O 13:53 do PCZK wpłynął, przekazany przez WCZK, mail dotyczący dalszego planowanego zwiększenia do 15:00 odpływu wody ze zbiornika w Nysie do poziomu 1000 m³/s⁷⁹. W związku z tym Dyrektor Zarządu Zlewni w Nysie poinformowała o 14:48 o możliwości przelania się wody przez prawostronny wał przeciwpowodziowy w miejscowości Nysa w rejonie ul. Jeziornej.

(akta kontroli: tom II, str. 461-462; tom IV, str. 397)

O 15:50 PCZK oraz PZZK ewakuowano, w związku z zagrożeniem zalania budynku Starostwa, do budynku Urzędu Skarbowego, przy ul. Otmuchowskiej w Nysie⁸⁰. W budynku tym zapewniono pracownikom PCZK dostęp do sieci internetowej, poczty elektronicznej, systemów wykorzystywanych przez PCZK oraz serwisów informacyjnych i platform komunikacyjnych. Zalanie budynku Starostwa nastąpiło o 16:19.

(akta kontroli: tom I, str. 237, 501, 509; tom II, str. 201, 208-209, 482; tom III, str. 248-249)

O 18:52 PCZK zaraportował zalanie Szpitala Powiatowego im. Błogosławionej Siostry Elżbietanki Marii Merkert w Nysie⁸¹. W raporcie wskazano, że przyczyną zalania było nagłe zwiększenie poziomu odpływu wody ze zbiornika w Nysie,

⁷⁶ Z udziałem m.in. Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministra Infrastruktury, Starosty, Burmistrza Nysy oraz Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej.

⁷⁷ Początkowo od 16 do 17 września 2024 r., a następnie (w związku z decyzją Starosty z 17 września 2024 r.) od 16 do 20 września 2024 r.

⁷⁸ Fotografie miejsca przerwania wału, wykonane z pokładu helikoptera, wskazywały na utworzenie się w miejscu wyrwy rozlewiska uniemożliwiającego dotarcie na miejsce pieszo lub przy pomocy samochodów. W poprzek rzeki Biała Głuchołaska powstało skupisko powalonych drzew, mogące tworzyć zator przed przerwaniem wału. Widoczne było również dotarcie uchodzącej przez wyrwę wody do dzielnicy Zamłynie w miejscowości Nysa.

⁷⁹ Przy czym na 14:00 zaplanowano zwiększenie poziomu odpływu do 800 m³/s.

⁸⁰ Do tej samej lokalizacji przeniosły się również sztaby kryzysowe Gminy Nysa, Policji oraz Państwowej Straży Pożarnej.

⁸¹ Dalej: Szpital Powiatowy.

co spowodowało gwałtowną falę powodziową. Szerzej opisano to w pkt 1.10. wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli: tom II, str. 220)

Dnia 16 września 2024 r. o 9:53 do PCZK wpłynął mail z prośbą o pilne przekazanie wody pitnej oraz pieczywa dla osób dotkniętych zalaniem w gminie Otmuchów. Starosta wyjaśnił, że do tej i innych potrzebujących gmin przekierowywano transporty pomocy humanitarnej, która napływała do Powiatu z terenu całej Polski. Dostarczaniem wody pitnej na obszary dotknięte powodzią zajmowali się m.in. żołnierze WOT. Niezbędne artykuły wysyłano także z utworzonego w tym dniu o 13:00 przez Starostwo Powiatowego Hubu Pomocowego w Nysie, będącego całodobowym punktem przyjmowania i wydawania darów.

(akta kontroli: tom I, str. 510; tom IV, str. 73-74, 82, 221, 302, 405, 407)

O 10:16 Dyrektor Zarządu Zlewni w Nysie poinformowała o zniszczeniu przelewu powodziowego Topola i o niekontrolowanym przepływie wody do zbiorników Kozielno i Otmuchów⁸². Z informacji o tym zdarzeniu, przekazanej przez WCZK do PCZK o 12:38, wynikało, że próbowano wówczas uzyskać od RZGW szczegółowe dane na temat tej awarii i związanych z nią ryzyk. Z otrzymanej o 20:40 od Zarządu Zlewni w Nysie odpowiedzi wynikało jedynie, że wodę przyjął zbiornik Otmuchów. Wobec tego typu informacji w rejon zbiornika Topola wysłano śmigłowiec oraz dron, celem przeprowadzenia rozpoznania sytuacji z powietrza i wykonania dokumentacji fotograficznej. Do miejscowości Paczków skierowanych zostało natomiast 92 żołnierzy WOT, z których 44 zaangażowanych zostało do ewakuacji szpitala, a 48 do wsparcia ewakuacji ludności.

(akta kontroli: tom III, str. 106-107, 152-157, 298, 381, 392-393, 429-430;
tom IV, str. 73, 181-182, 291-295, 400)

O 12:34 i 13:06 Dyrektor Zarządu Zlewni w Nysie poinformowała o uszkodzeniach wałów przeciwpowodziowych, wskazując na uszkodzenia powstałe w odległości około 100 m i 500 m od zapory na zbiorniku Nysa. Starosta wyjaśnił, że po zwiększeniu poziomu odpływu ze zbiornika Nysa do 1000 m³/s odnotowano realne i poważne zagrożenie dla terenów położonych w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki Nysa Kłodzka. Konsekwencją utrzymywania odpływu wody na tym poziomie było m.in. uszkodzenie ww. wałów, znajdujących się miejscowo w krytycznym stanie. Wobec tego Starosta interweniował u Prezes PGW Wody Polskie. Interwencja ta nie przyniosła rezultatów. Dlatego o 16:45 poinformował o zaistniałej sytuacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, rekomendując pilne przeprowadzenie analizy przez PGW Wody Polskie co do możliwości czasowego obniżenia poziomu odpływu wody, w celu umożliwienia służbom technicznym wzmocnienia najbardziej zagrożonych odcinków wałów. O 17:44 WCZK przekazało do PCZK informację o podjęciu przez

⁸² Zdaniem Dyrektora Zarządu Zlewni w Nysie uszkodzenie to nie zmieniło sytuacji powodziowej poniżej zbiornika Kozielno, ponieważ poziom odpływu wody ze zbiornika Topola pomimo awarii nie zmienił się.

RZGW decyzji o zmniejszeniu od 17:30 odpływu ze zbiornika Nysa do 800 m³/s⁸³. Umożliwiło to służbom technicznym zabezpieczenie wałów, m. in. przy ul. Wyspiańskiego w Nysie.

(akta kontroli: tom III, str. 147-149, 298, 425-427; tom IV, str. 233-234, 251-252, 276-290, 397, 401)

O 21:05 PCZK otrzymało od WCZK informację o wprowadzeniu przez Radę Ministrów stanu klęski żywiołowej na terenach dotkniętych powodzią⁸⁴. Wśród rejonów objętych stanem klęski żywiołowej znalazł się również obszar Powiatu.

(akta kontroli: tom III, str. 158-160)

Dnia 17 września 2024 r. RZGW wprowadziło zakaz poruszania się po wałach przeciwpowodziowych. PCZK nie zostało jednak o tym poinformowane⁸⁵. O wprowadzonym zakazie pracownicy PCZK dowiedzieli się z komunikatu zamieszczonego na profilu RZGW w mediach społecznościowych.

(akta kontroli: tom III, str. 261, 277, 281, 289-291, 299, 430-431)

Tego samego dnia, w związku z wyłączeniem z działania Szpitala Powiatowego, utworzono w miejscowości Nysa tymczasowy szpital polowy o profilu internistyczno-chirurgicznym, mający stanowić wsparcie dla zabezpieczenia medycznego osób poszkodowanych przez powódź. Kontenery i bazę namiotową dla tego szpitala zapewniły 2. Wojskowy Szpital Polowy we Wrocławiu oraz 25. Brygada Kawalerii Powietrznej z Tomaszowa Mazowieckiego. W szpitalu utworzono 25 miejsc dla pacjentów wymagających hospitalizacji oraz dwa miejsca dla pacjentów na sali wzmożonej obserwacji. Personel szpitala stanowili, zarówno żołnierze, jak i cywilni lekarze, pielęgniarki i ratownicy medyczni, oddelegowani tymczasowo z wyłączonego z działania Szpitala Powiatowego. Szpital polowy podporządkowano od 19 września 2024 r. 116. Szpitalowi Wojskowemu z Przychodnią w Opolu. Funkcjonował on do 21 października 2024 r., kiedy to ponownie uruchomiono Szpital Powiatowy.

(akta kontroli: tom I, str. 511-512; tom IV, str. 220, 246-248, 300)

Dnia 18 września 2024 r. o 9:10 PCZK raportowało o interwencjach służb przy usuwaniu skutków powodzi, o znacznym uszkodzeniu infrastruktury drogowej i nieprzejezdności drogi nr 1537 na skutek jej zalania oraz o problemach z łącznością na terenie gminy Korfantów, spowodowanych prawdopodobną awarią sieci telekomunikacyjnej.

(akta kontroli: tom II, str. 223)

⁸³ Uzasadniając tę decyzję RZGW wskazało na zmniejszenie się przepływów w zlewni Nysy Kłodzkiej powyżej kaskady zbiorników nyskich.

⁸⁴ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 września 2024 r. w sprawie wprowadzenia stanu klęski żywiołowej na obszarze części województwa dolnośląskiego, opolskiego oraz śląskiego (Dz. U. z 2024 r. poz. 1395; dalej: rozporządzenie w sprawie wprowadzenia stanu klęski żywiołowej).

⁸⁵ Mail w tym przedmiocie WCZK wysłało bowiem na adres mailowy sekretariatu Starosty, a nie PCZK. Do tej skrzynki mailowej pracownicy PCZK nie mieli dostępu. Pracownik sekretariatu Starosty odczytał go dopiero 18 września 2024 r. po 12:00, bo od 16 do 17 września 2024 r. Starostwo było nieczynne.

Dnia 23 września 2024 r. o 11:00 odwołano pogotowie i alarm przeciwpowodziowy⁸⁶. Zarządzenie to zostało wysłane do Gmin z terenu Powiatu w dniu jego wydania.

(akta kontroli: tom IV, str. 447-463, 464 plk 004, 466-467 plk 082-085)

1.8. Starosta nie wydawał zarządzeń ani innych aktów prawnych w związku z wprowadzonym stanem klęski żywiołowej. Do Starostwa nie wpływały skargi, petycje ani wnioski w powyższym zakresie.

(akta kontroli: tom I, str. 237, 503; tom II, str. 482; tom III, str. 277)

1.9. Wprowadzenie stanu klęski żywiołowej na terenie Powiatu skutkowało ponoszeniem wydatków budżetowych w wyższej, niż standardowa, wysokości. Dotyczyły one kosztów działań ratowniczych, zabezpieczenia mienia oraz usuwania skutków powodzi. Koszty obciążające budżet Powiatu w 2024 r. związane z walką z powodzią oraz usuwaniem jej skutków wyniosły łącznie 3 198,5 tys. zł. Z tego 730,0 tys. zł przeznaczono na pomoc finansową dla gmin z terenu Powiatu, 1 227,9 tys. zł wyniosły wydatki związane z zakwaterowaniem i wyżywieniem żołnierzy, naprawą dróg powiatowych i usuwaniem skutków zalania budynków Starostwa, 561,5 tys. zł poniesiono na usuwanie skutków powodzi przez Zarząd Utrzymania Dróg w Nysie oraz 679,0 tys. zł przeznaczono na usuwanie skutków powodzi w jednostkach oświatowych w Nysie.

(akta kontroli: tom I, str. 237, 503; tom II, str. 479-480)

Starosta wyjaśnił, że „wprowadzenie stanu klęski żywiołowej przyniosło wiele pozytywnych skutków, tj. m.in. umożliwiło natychmiastowe działania służb ratowniczych i organów administracji publicznej bez zbędnych procedur biurokratycznych. Dało możliwość szybkiego uruchomienia pomocy finansowej i rzeczowej dla mieszkańców i samorządów dotkniętych klęską oraz wprowadziło ułatwienia prawne w zakresie uproszczenia przepisów dotyczących zamówień publicznych. Wprowadzenie stanu klęski żywiołowej miało pozytywne skutki w postaci:

- możliwości wstępu i czasowego zajęcia terenu na potrzeby realizacji prac w zakresie realizacji zadań związanych z naprawą uszkodzonej infrastruktury drogowej i mostowej,
- możliwości żądania od podmiotów prywatnych udostępnienia środków transportowych i maszyn oraz utrzymywania ciągłości udostępniania materiałów (np. kopalnie kruszyw) niezbędnych do działań w zakresie usuwania skutków powodzi,
- uproszczonych procedur w zakresie prawa budowlanego i zamówień publicznych pozwalające realizować roboty budowlane w szybszy sposób.

W zakresie wprowadzenia ograniczenia w przemieszczaniu się, zakazy przebywania na terenach objętych zagrożeniem (np. wały rzeczne) oraz terenach zalewowych umożliwiły służbom ratunkowym sprawne działanie bez narażania

⁸⁶ Zarządzeniem Nr 52/2024 Starosty Nyskiego z dnia 23 września 2024 r. w sprawie odwołania pogotowia i alarmu przeciwpowodziowego.

zdrowia i życia mieszkańców. Ich zastosowanie realnie wpłynęło na sprawne przeprowadzenie akcji ratunkowych i zabezpieczających.

Wśród negatywnych skutków zauważyć można, że wprowadzenie stanu klęski żywiołowej mogło wpłynąć na wzrost niepokoju społecznego (mogło wzbudzić lęk i niepewność obywateli, co przyczyniało się do tworzenia i rozpowszechniania przez mieszkańców tzw. "fakenewsów").

NIK wskazuje, że określenie dopuszczalnych ograniczeń praw i wolności obywatelskich w rozporządzeniu w sprawie wprowadzenia stanu klęski żywiołowej, nie jest równoznaczne z ich obowiązywaniem wobec obywateli.

(akta kontroli: tom I, str. 237-238, 503-504; tom III, str. 291)

1.10. Dnia 15 września 2024 r. o 15:52 doszło do zalania Szpitala Powiatowego. Ewakuację szpitala zarządziła jego dyrekcja o 14:10. Decyzja ta zapadła w następstwie komunikatu Starostwa z 14:04 o pęknięciu tamy w Stroniu Śląskim i zwiększeniu rzutu wody z Jeziora Nyskiego z 600 m³/s do 1000 m³/s. Dyrektor Szpitala Powiatowego⁸⁷ wyjaśnił, że informacja ta stanowiła dla dyrekcji szpitala jednoznaczną przesłankę do rozpoczęcia procedur ewakuacyjnych, pomimo braku wcześniejszych pisemnych zaleceń ze strony administracji publicznej i służb co do ewakuacji szpitala. O zalaniu i ewakuacji szpitala PCZK zaraportowało o 18:52⁸⁸. Zdarzenie miało charakter gwałtowny. Fala nadeszła od strony pobliskiego parku, położonego w rejonie ulic Powstańców Śląskich, Słowackiego, Bohaterów Warszawy oraz Wyspiańskiego w Nysie. Zalane zostały pomieszczenia piwniczne oraz pomieszczenia na parterze szpitala, do wysokości jednego metra. Wśród zalanych pomieszczeń znalazły się: Szpitalny Oddział Ratunkowy, apteka szpitalna, laboratorium, pomieszczenia z tomografem komputerowym i aparatem rentgenowskim, pracownia endoskopowa, archiwum szpitalne oraz kuchnia. Łącznie zalaniu uległo 10 budynków szpitala o łącznej powierzchni 7,4 tys. m².

(akta kontroli: tom I, str. 518-519; tom II, str. 220-221; tom III, str. 256, 288)

Starosta wyjaśnił, że nie otrzymał przed 15 września 2024 r. informacji wskazujących na możliwość zalania Szpitala Powiatowego. Podczas spotkań roboczych i bieżących konsultacji odbywających się przed 15 września 2024 r. przedstawiciele PGW Wody Polskie zapewniali o braku zagrożenia powodziowego dla miejscowości Nysa. Dyrekcja Szpitala Powiatowego była na bieżąco, telefonicznie oraz za pomocą wiadomości SMS i powszechnie dostępnego, darmowego, komunikatora na smartfony, informowana przez Wicestarostę oraz Członka Zarządu Powiatu o rozwoju sytuacji hydrologicznej i potencjalnym zagrożeniu powodziowym. Zalecano ustnie podjęcie działań prewencyjnych mających na celu zabezpieczenie infrastruktury szpitalnej oraz przygotowanie pacjentów z niższych kondygnacji szpitala do ewakuacji. Nie było jednak jednoznacznych zaleceń lub poleceń dotyczących przeprowadzenia ewakuacji szpitala. Informacji o możliwości zalania szpitala nie przekazywał jego dyrekcji również Burmistrz Nysy, którego zdaniem

⁸⁷ Dalej: Dyrektor Szpitala.

⁸⁸ Raport doraźny nr 259/2024/1D z 15 września 2024 r.

za komunikację z dyrektcją szpitala odpowiedzialny był Starosta, jako przedstawiciel organu założycielskiego, bezpośrednio nadzorującego szpital.

NIK wskazuje, że w § 1 i 2 pkt 5 zarządzenia w sprawie ogłoszenia alarmu przeciwpowodziowego Starosta ogłosił alarm przeciwpowodziowy dla wszystkich gmin z terenu Powiatu oraz zarządził uruchamianie akcji przeciwpowodziowej w przypadku bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia oraz mienia na obszarze zagrożonych gmin z teren Powiatu. W § 4 zarządzenia w sprawie ogłoszenia alarmu przeciwpowodziowego jego wykonanie powierzono wójtom i burmistrzom gmin z terenu Powiatu. Uruchamianie akcji przeciwpowodziowej odnosi się przede wszystkim do działań mających na celu zapobieganie powodzi i łagodzenie jej skutków, jest sformułowaniem ogólnym wymagającym konkretyzacji oraz nie jest tożsame z zarządzaniem ewakuacji zagrożonych miejsc, choć ewakuacja może być jednym ze sposobów prowadzenia akcji przeciwpowodziowej, jeżeli jest uzasadniona w konkretnym przypadku. Odpowiedzialność za ewakuację miejsc zagrożonych, takich jak Szpital Powiatowy, spoczywa w tego typu przypadkach na wielu podmiotach, np. organach odpowiedzialnych za zarządzanie kryzysowe różnego szczebla oraz kierownictwie danej jednostki organizacyjnej i jej organie założycielskim lub nadzorującym, które to podmioty powinny ze sobą współdziałać i wzajemnie się uzupełniać, dążąc do możliwie szybkiego, sprawnego i skutecznego przeciwdziałania sytuacjom kryzysowym lub łagodzenia ich skutków. Podejmowane działania powinny być wobec siebie komplementarne oraz mieć charakter wielopoziomowy. W analizowanym układzie nie ma możliwości jednoznacznego przypisania odpowiedzialności za zalanie Szpitala Powiatowego oraz zbyt późną jego ewakuację jednemu tylko podmiotowi. Podkreślić jednak należy w tym miejscu wagę odpowiedniego przygotowania się właściwych organów do sytuacji kryzysowych, w tym zwłaszcza wagę należytego rozeznania ryzyk, zaplanowania działań i wprowadzenia jasnego podziału obowiązków oraz dokonania w tej mierze odpowiednich, wyprzedzających, uzgodnień, jak również zapewnienia wspólnych ćwiczeń założonych scenariuszy.

(akta kontroli: tom III, str. 251, 261, 275, 406; tom IV, str. 116, 237, 257-258)

Dyrektor Szpitala nie był członkiem grupy na powszechnie dostępnym, darmowym, komunikatorze na smartfony, w ramach której odbywała się komunikacja pomiędzy przedstawicielami gmin, Powiatu, służb i Dyrektor Zarządu Zlewni w Nysie. Nie brał też udziału w posiedzeniach PZZK, chociaż miał do tego prawo, albowiem był jego członkiem. Nie posiadał zatem dostępu do bieżących informacji na temat sytuacji powodziowej na terenie Powiatu, którą dysponowały inne osoby zaangażowane w zarządzanie tą sytuacją oraz nie uczestniczył w wymianie informacji na jej temat. Przy podejmowaniu decyzji co do ewakuacji szpitala uzależniony był wobec tego od informacji publicznie dostępnych lub otrzymywanych za pośrednictwem osób trzecich, niezwiązanych bezpośrednio z kierowaniem działaniami przeciwpowodziowymi. Starosta wyjaśnił, że Dyrektor Szpitala nie uczestniczył w posiedzeniach PZZK z uwagi na brak takiej potrzeby, a jego obecność nie była niezbędna do skutecznej koordynacji działań z zakresu zarządzania kryzysowego w Powiecie. Kontakt z Dyrektorem Szpitala był jednak bieżąco utrzymywany przez Wicestarostę, która, będąc wyznaczona do kontaktów ze Szpitalem Powiatowym, informowała jego kierownictwo o pogarszającej się sytuacji

w regionie oraz zlecała mu podjęcie działań prewencyjnych w celu zabezpieczenia szpitala przed zalaniem.

NIK wskazuje, że Dyrektor Szpitala, jako członek PZZK, powinien był posiadać pełny dostęp do informacji jakimi dysponowały osoby zarządzające sytuacją kryzysową w Powiecie w czasie powodzi we wrześniu 2024 r. Nie powinno dochodzić do sytuacji, w której poszczególni członkowie PZZK mają różny zakres dostępu do informacji i pozyskiwali je z różnych źródeł. Skutkowało to brakiem spójności komunikacyjnej i mogło zaburzać osąd sytuacji u poszczególnych członków systemu zarządzania kryzysowego w Powiecie. Przyjęty model działania nie mógł być uznany za optymalny, tj. właściwy dla sprawnego i skutecznego zarządzania sytuacją kryzysową.

(akta kontroli: tom IV, str. 219-220, 299, 396-410)

Zasady postępowania w sytuacjach nadzwyczajnych, w tym w przypadku powodzi, w Szpitalu Powiatowym, regulował wewnętrzny dokument – „*Teczka Alarmowa*”. Wynikało z niego, że w przypadku wystąpienia niebezpieczeństwa powodziowego w pierwszej kolejności powinno nastąpić przeniesienie pacjentów, sprzętu i dokumentacji na wyższe piętra budynków szpitalnych. Pogotowie przeciwpowodziowe w szpitalu należało wprowadzić, gdy poziom wody w rzece Nysa Kłodzka osiągnął stan ostrzegawczy i wzrastał. Do ogłoszenia alarmu przeciwpowodziowego powinno natomiast dojść, gdy poziom wody w rzece Nysa Kłodzka zbliżał się do poziomu alarmowego. Założono, że stosowne informacje w tym przedmiocie kierownictwo Szpitala Powiatowego uzyska od straży pożarnej oraz Burmistrza Gminy Nysa. W „*Teczce Alarmowej*” nie określono działań, jakie należało podjąć w związku z wprowadzeniem pogotowia przeciwpowodziowego oraz alarmu przeciwpowodziowego w szpitalu. Sekretarz Miasta Nysy oraz Komendant Powiatowy PSP wyjaśnili, że Szpital Powiatowy nie uzgadniał z nimi ani nie konsultował postanowień zawartych w „*Teczce Alarmowej*”. Nie poinformował ich też o przyjętych na jego terenie zasadach. Nie powinien więc oczekiwać od nich przekazania mu ww. informacji.

NIK wskazuje, że omawiana sytuacja unaocznia, jak ważne są dokonywanie uzgodnień, odpowiedni podział zadań i właściwa komunikacja pomiędzy poszczególnymi elementami systemu zarządzania kryzysowego. Brak właściwego przepływu informacji oraz wzajemnej znajomości, wspólności i spójności procedur prowadzi do nieadekwatnych, w tym spóźnionych, reakcji, błędnych oczekiwań oraz rozmycia odpowiedzialności osób odpowiedzialnych za zarządzanie kryzysowe, co nie powinno mieć miejsca.

(akta kontroli: tom IV, str. 108, 191, 194-212, 233, 237, 251, 258, 262-263)

Dyrektor Szpitala wyjaśnił, że przed 15 września 2024 r. w Szpitalu Powiatowym podjęto działania w celu zabezpieczenia budynku szpitalnego przed powodzią. Polegały one m.in. na przygotowaniu i rozmieszczeniu worków z piaskiem przy wejściach do przyziemia, drzwiach technicznych oraz kanałach pod budynkami, a także na przeniesieniu części leków i sprzętu z apteki szpitalnej na wyższe kondygnacje budynku.

(akta kontroli: tom III, str. 256, 284-285)

Dnia 15 września 2024 r. o 10:21 Szpital Powiatowy zgłosił do Komendanta Powiatowego PSP potrzeby związane z zabezpieczeniem jego terenu przed zalaniem. Do obsługi tego zgłoszenia zadysponowano dwa zastępy Państwowej Straży Pożarnej w sile 13 strażaków. Podjęte przez nich działania polegały na wypompowywaniu wody z zalanych miejsc i układaniu worków z piaskiem.

(akta kontroli: tom III, str. 326, 388)

Ewakuację Szpitala Powiatowego zarządziła dyrekcja szpitala 15 września 2024 r. o 14:10. Przeprowadzono ją przy pomocy 81 pracowników Szpitala Powiatowego, 154 pracowników OCRM, 17 strażaków OSP i Państwowej Straży Pożarnej, 36 żołnierzy WOT oraz przy wsparciu zespołu Opolskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia⁸⁹. Pierwszego pacjenta ewakuowano o 15:30. Łącznie od 15 do 16 września 2024 r. ewakuowanych zostało 118 pacjentów. Decyzja o ewakuacji Szpitala Powiatowego zapadła w następstwie komunikatu Starostwa z 14:04 o pęknięciu tamy w Stroniu Śląskim i zwiększeniu rzutu wody z Jeziora Nyskiego z 600 m³/s do 1000 m³/s. Dyrektor Szpitala wyjaśnił, że informacja ta stanowiła dla dyrekcji szpitala jednoznaczną przesłankę do rozpoczęcia procedur ewakuacyjnych, mimo braku wcześniejszych pisemnych zaleceń ze strony administracji publicznej i służb. O ewakuacji szpitala jego kierownictwo poinformowało niezwłocznie Starostę, Wojewodę Opolską oraz OOW NFZ.

(akta kontroli: tom III, str. 256, 261-262, 282-284, 286-288, 308, 326, 337-338, 381-386, 388; tom IV, str. 73, 108, 192-193)

Szkody wywołane zalaniem Szpitala Powiatowego oszacowano wstępnie na 36 346,5 tys. zł⁹⁰, z czego ubezpieczyciel, według stanu na 7 lipca 2025 r., wypłacił szpitalowi 15 149,3 tys. zł; pozostałe roszczenia szpitala były przez ubezpieczyciela w dalszym ciągu rozpatrywane. Po powodzi szpital otrzymał od Narodowego Funduszu Zdrowia 4 295,8 tys. zł w formie pożyczki na zachowanie ciągłości finansowej z terminem spłaty na 31 grudnia 2025 r. Szpital Powiatowy nie uzyskał wsparcia finansowego ze strony Ministerstwa Zdrowia, ale ministerstwo to darowało mu używany sprzęt komputerowy o szacunkowej wartości 11,2 tys. zł.

(akta kontroli: tom III, str. 304, 335-336; tom IV, str. 224, 245)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. We wrześniu 2024 r. w Starostwie nie posiadano informacji przy jakich poziomach wód w rzekach występowało zagrożenie zalania obszarów o określonym prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi, przedstawionych w

⁸⁹ Dalej: OOW NFZ.

⁹⁰ Na kwotę tę składała się również kwota 7 038,5 tys. zł, stanowiąca wartość zniszczonego mienia użyczanego szpitalowi przez osoby trzecie, którą szpital będzie musiał zwrócić stronie użyczającej.

mapach zagrożenia powodziowego⁹¹, a przy tym nie podejmowano działań mających na celu uzyskanie takich informacji.

Powyższe było nierzetelne, albowiem organy zarządzania kryzysowego powinny posiadać kompleksowe informacje niezbędne im do prawidłowego planowania i prowadzenia działań w obszarze zagrożenia powodzią. Brak posiadania i pozyskiwania, z odpowiednim wyprzedzeniem i w pełnym zakresie, niezbędnych informacji mógł skutkować nieadekwatnym przygotowaniem się przez te organy do zagrożenia i niewłaściwym działaniem w sytuacji jego wystąpienia.

Starosta wyjaśnił, że mapy zagrożenia powodziowego wykorzystywane były przede wszystkim jako narzędzie orientacyjne, pozwalające na wskazanie potencjalnych obszarów zalewowych oraz miejsc szczególnie zagrożonych powodzią, a ponadto zwrócił uwagę na dynamiczny przebieg powodzi. Starostwo nie pozyskiwało informacji co do poziomu wód w rzekach na terenie Powiatu, ponieważ były to zadania IMGW i PGW Wody Polskie.

NIK wskazuje, że mapy zagrożenia powodziowego są podstawowym narzędziem służącym określeniu potencjalnego zasięgu powodzi. Starostwo powinno posiadać wiedzę na temat tego, jaki poziom wody w rzekach stwarza zagrożenie zalania obszarów wskazanych w mapach zagrożenia powodziowego.

(akta kontroli: tom IV, str. 414, 419-420)

2. W PCZK nie zapewniono adekwatnego narzędzia służącego do przetwarzania i archiwizacji zgromadzonych w jego ramach danych. Pracownicy PCZK pełniący dyżur w czasie powodzi we wrześniu 2024 r. musieli usuwać już zgromadzone na niej dane, bez ich uprzedniej archiwizacji, z uwagi na zbyt małą pojemność tej skrzynki mailowej i niezapewnienie odpowiedniego bufora danych.

Powyższe było nierzetelne, albowiem skutkowało angażowaniem pracowników w zbędne czynności porządkowe na tych skrzynkach mailowych w czasie sytuacji kryzysowej oraz niedokumentowaniem, a przy tym usuwaniem, uzyskanych wcześniej danych, które powinny zostać zachowane.

Starosta wyjaśnił, że z uwagi na ograniczoną pojemność skrzynek mailowych bieżąco usuwano część wiadomości mailowych. Było to konieczne by zapewnić możliwość dalszej wysyłki i odbierania wiadomości. Priorytetem było utrzymanie drożności kanałów komunikacji, a nie czasochłonne zapisywanie każdej wiadomości. Po przejściu fali kulminacyjnej i ustąpieniu bezpośredniego zagrożenia powodziowego na skrzynki mailowe PCZK zaczęły spływać masowo wiadomości, do których dołączone były pliki graficzne o dużej objętości dokumentujące szkody oraz inne skutki powodzi. Wiadomości te powodowały szybkie zapełnianie skrzynek mailowych, co groziło całkowitym ich zablokowaniem. Starostwo nie posiadało narzędzia służącego do automatycznej

⁹¹ Mapy zagrożenia powodziowego określały obszary o określonym prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi: 1) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q 0,2%); 2) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (1%), 3) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q 10%).

lub zintegrowanej archiwizacji wiadomości, np. w postaci zewnętrznego serwera lub profesjonalnego programu do archiwizacji danych ze skrzynek mailowych.

NIK wskazuje, że Starosta organizując pracę PCZK powinien zapewnić dla skrzynek mailowych PCZK pojemność dyskową umożliwiającą obsługę zwiększonego ruchu pocztowego w związku z zaistnieniem sytuacji kryzysowej albo inne narzędzie służące do bieżącego przetwarzania i archiwizacji danych. Brak odpowiednich działań skutkowało angażowaniem pracowników w zbędne czynności porządkowe oraz niedokumentowaniem uzyskanych wcześniej danych, które powinny zostać zachowane.

(akta kontroli: tom III, str. 262, 278-279)

3. Pracownicy pełniący dyżury w trybie całodobowym w PCZK nie prowadzili należytej dokumentacji działań prowadzonych w ramach PCZK w czasie powodzi we wrześniu 2024 r. Prowadzony w formie papierowej rejestr zgłoszeń i zdarzeń PCZK, dotyczący tego okresu, zawierał wyłącznie wpisy dokumentujące godziny pełnienia dyżurów i nazwiska dyżurujących w PCZK pracowników. Brak było tam natomiast daty i godziny zdarzeń, ich opisów i uwag co do nich.

Było to niezgodne z art. 18 ust. 2 w zw. z art. 16 ust. 2 pkt 6 ustawy o zarządzaniu kryzysowym, który wymagał dokumentowania działań podejmowanych przez PCZK. Było to przy tym nierzetelne, albowiem dokumentacja prowadzona przez jednostki organizacyjne powinna być prowadzona na bieżąco, zgodnie ze stanem faktycznym i być kompletna.

Starosta wyjaśnił, że w PCZK dokładało starań, aby dokumentować jego działania podejmowane w trakcie sytuacji kryzysowej, jednak intensywność tych działań, a także liczba odbieranych telefonów i otrzymywanych informacji uniemożliwiała prowadzenie bieżącej dokumentacji. Prowadzeniu dokumentacji stała na przeszkodzie także konieczność utrzymywania stałego kontaktu z jednostkami gminnymi i służbami działającymi na terenie Powiatu oraz prowadzenie bieżących działań operacyjnych. W okresie od 13 do 23 września 2024 r. Naczelnik WBiZK wykonał 526 połączeń telefonicznych trwających łącznie 842 minuty oraz otrzymał 514 połączeń telefonicznych o łącznym czasie trwania 1326 minut. Z numerów komórkowych PCZK obsłużono natomiast w okresie od 15 do 18 września 2024 r. ponad 1200 połączeń o łącznym czasie trwania wynoszącym około 21 godzin.

NIK wskazuje, że ustawa o zarządzaniu kryzysowym nie przewiduje odstępstw od obowiązku prowadzenia dokumentacji działań podejmowanych przez PCZK. Na Staroście ciążył obowiązek takiej organizacji pracy PCZK, w tym zapewnienie jego właściwej obsady kadrowej, aby mógł on realizować wszystkie swoje ustawowe obowiązki.

(akta kontroli: tom III, str. 297, 422-423, 527-535; tom IV, str. 220, 300, 422)

4. Starosta nie dokonywał systematycznej aktualizacji PPZK z 2021 r., zatwierdzonego przez Wojewodę Opolskiego 16 lutego 2022 r., a ponadto nie zapewnił co do niego dwuletniego cyklu planowania.

Było to niezgodnie z art. 5 ust. 3 ustawy o zarządzaniu kryzysowym, zgodnie z którym plany zarządzania kryzysowego podlegają systematycznej aktualizacji, a cykl planowania nie może być dłuższy niż dwa lata.

Starosta wyjaśnił, że prace nad aktualizacją PPZK rozpoczęły się w 2024 r. Nie zostały ukończone z powodu zmian osobowych na stanowisku Starosty oraz przeprowadzania przez Starostę zmian organizacyjnych w Starostwie. Wystąpienie na terenie Powiatu powodzi we wrześniu 2024 r. wymagało ponadto natychmiastowego zaangażowania zasobów ludzkich i organizacyjnych, co uniemożliwiło prowadzenie prac nad aktualizacją PPZK.

NIK wskazuje, że zmiany kadrowe i organizacyjne w Starostwie nie uzasadniały niedopełnienia przez Starostwo obowiązków ustawowych. Podobnie jest, jeżeli chodzi o powódź we wrześniu 2024 r. PPZK winien być aktualizowany systematycznie, a nie dopiero w czasie trwania sytuacji kryzysowej. Na powyższe zwracano uwagę Starostwu już w wystąpieniu pokontrolnym NIK z 24 listopada 2022 r. nr LOP.410.013.02.2022⁹², w ramach kontroli nr P/22/029 – „Przygotowanie państwa na zagrożenia związane z działaniami hybrydowymi”, gdzie również stwierdzono naruszenie przez Starostwo art. 5 ust. 3 ustawy o zarządzaniu kryzysowym w związku z nieaktualizowaniem PPZK i nie zapewnieniem co do niego dwuletniego cyklu planowania.

(akta kontroli: tom I, str. 22-23, 240, 242, 254-255; tom II, str. 1)

5. Starosta nie zapewnił, by PPZK z 2021 r., zatwierdzony przez Wojewodę Opolskiego 16 lutego 2022 r., zawierał poświadczenia o dokonaniu jego uzgodnień ze strony wszystkich wymaganych podmiotów. Brak było poświadczeń pochodzących od: PCZK w Brzegu, PGW Wody Polskie Zarządu Zlewni w Nysie, Tauron Dystrybucja S.A. Oddziału w Opolu, Górnośląskiej Spółki Gazowniczej Oddziału w Nysie, „podmiotów odpowiedzialnych za dystrybucję wody pitnej oraz za dostawę i dystrybucję energii cieplnej”⁹³, Nadleśnictwa Prudnik, Nadleśnictwa Tułowice, „Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad Oddziału w Nysie oraz Wojewódzkiego Zarządu Dróg Wojewódzkich Oddziału w Grodkowie”⁹⁴, a ponadto PKP – Polskie Linie Kolejowe S.A. Zakładu Linii Kolejowych w Opolu. Braków tych nie usunięto także w późniejszym terminie.

Brak poświadczeń potwierdzających dokonanie uzgodnień, wymaganych stosownie do art. 5 ust. 5 ustawy o zarządzaniu kryzysowym, był nierzetelny, albowiem uzgodnień tych należało nie tylko dokonać, ale i należyście to udokumentować. Jeżeli nie było możliwym uczynienie tego na wcześniejszych etapach, to należało dążyć do tego w czasie późniejszym.

Starosta wyjaśnił, że uzgodnień dokonano jeszcze przed ostatnią aktualizacją PPZK, a zadania dla wskazanych powyżej podmiotów nie uległy zmianie.

⁹² <https://www.nik.gov.pl/kontrole/P/22/029/LOP/> [dostęp: 8 października 2025 r.].

⁹³ Które, według adnotacji, miały się znajdować w gminnych planach zarządzania kryzysowego.

⁹⁴ Które, według adnotacji, miały się znajdować w wojewódzkim planie zarządzania kryzysowego.

Ponownych uzgodnień nie dokonano przy tym z uwagi na inne obowiązki związane z pandemią COVID-19 oraz wojną na Ukrainie.

NIK zwraca uwagę, że PZZK winien być każdorazowo uzgadniany, niezależnie od występujących w tym zakresie trudności. Pandemia COVID-19 i wojna na Ukrainie, choć powodowały czasowe zwiększenie obowiązków, to nie mogą być wyjaśnieniem dla nierealizowania obowiązków ustawowych.

(akta kontroli: tom I, str. 242-494; tom IV, str. 447-463)

6. Plan operacyjny, stanowiący załącznik do PPZK, nie zawierał szczegółowego wykazu obszarów zabudowanych (miejscowości, wsi, dzielnic i przysiółków) w dolinie rzeki Nysy Kłodzkiej zagrożonych zalaniem w przypadku zrzutu wody ze zbiornika Nyskiego o wielkości przepływu: 250, 400, 600, 1000, 1500 m³/s.

Było to nierzetelne, albowiem taki element planu operacyjnego przewidziano w PPZK, a Starostwo winno zapewnić kompletność i spójność własnych dokumentów planistycznych z zakresu zarządzania kryzysowego.

Starosta wyjaśnił, że Starostwo nie dysponowało opracowaniami specjalistycznymi, o których mowa powyżej. Jego zdaniem plan operacyjny opracowany został zgodnie z przepisami prawa i wytycznymi, a jego zakres treściowy był spójny z PPZK.

NIK wskazuje, że PPZK wprost przewidywał umieszczenie powyższego wykazu w planie operacyjnym, którego to plan operacyjny nie zawierał. Mając na uwadze potrzebę właściwego przygotowania się do prowadzenia skutecznych działań w obszarze zarządzania kryzysowego, w tym rzetelnego analizowania ryzyk i przygotowywania działań zaradczych, Starostwo powinno znać dane dotyczące obszarów zagrożonych zalaniem w przypadku konkretnego poziomu odpływu wody ze zbiornika Nyskiego.

(akta kontroli: tom I, str. 269; tom II, str. 67-162; tom IV, str. 424, 439)

7. W Starostwie nie dokonywano systematycznej, co najmniej corocznej⁹⁵, aktualizacji planu operacyjnego, stanowiącego załącznik do PPZK. Nie aktualizowano planu w związku z zakończeniem modernizacji zbiornika Nysa oraz przebudową i udrożnieniem przeciwpowodziowym rzeki Nysy Kłodzkiej od zbiornika Nysa do rejonu Kubic, a także w zakresie, pochodzących z 2016 r., danych dotyczących posiadanych materiałów i środków do prowadzenia akcji przeciwpowodziowych oraz danych kontaktowych do osób piastujących urzędy burmistrzów, wójtów i sołtysów.

Było to niezgodne z wymogami modułu zadaniowego MZ I.3 PPZK, zgodnie z którym aktualizowanie planu operacyjnego powinno następować w razie potrzeby, jednak nie rzadziej niż raz w roku.

Naczelnik WBiZK wyjaśnił, że planu operacyjnego nie aktualizowano z uwagi na brak istotnych zmian w zagrożeniu powodziowym na terenie Powiatu oraz w infrastrukturze hydrotechnicznej, uwarunkowaniach terenowych oraz w poziomie ryzyka powodziowego. Starostwo dysponowało wiedzą na temat dostępnych materiałów i środków technicznych niezbędnych do prowadzenia działań przeciwpowodziowych na terenie Powiatu. Wiedza ta była pozyskiwana

⁹⁵ Obowiązek aktualizacji planu operacyjnego wynikał z zapisów PPZK - modułu zadaniowego MZ. I.3: „aktualizowanie Planu - w razie potrzeby jednak nie rzadziej niż raz w roku”.

systematycznie w oparciu o współpracę z jednostkami samorządu terytorialnego i Państwowej Straży Pożarnej.

NIK wskazuje, że w planie operacyjnym przewidywano jego aktualizację po zakończeniu modernizacji zbiornika Nysa. Ponadto również pozostałe nieaktualne dane powinny podlegać systematycznie aktualizacji.

(akta kontroli: tom I, str. 337; tom II, str. 95-156, 204, 206)

8. Obowiązujący w Starostwie plan ewakuacji, stanowiący załącznik do PPZK, zawierał dane pochodzące z lat 2015-2016 i od tego czasu nie był aktualizowany. Było to nierzetelne, albowiem Starostwo winno posiadać aktualne dokumenty planistyczne.

Starosta wyjaśnił, że plan ewakuacji, stanowiący załącznik do PPZK, był corocznie aktualizowany. W celu jego aktualizacji zwracano się do Gmin o przesłanie wykazu obszarów planowanych do ewakuacji i liczby ewakuowanej ludności, wykazu miejsc doraźnego zakwaterowania i na wypadek ewakuacji, liczby przyjmowanej ludności z innych jednostek samorządu terytorialnego oraz zestawienia wydzielonych środków transportowych i zestawienia elementów organizacyjnych ewakuacji. Informacje uzyskane od Gmin przekazywane były następnie do Wojewody Opolskiego.

NIK wskazuje, że obowiązkiem Starostwa było nie tylko pozyskiwanie niezbędnych danych od Gmin i przekazywanie ich następnie do Wojewody Opolskiego, co czyniono, ale także aktualizowanie tak zebranych danych we własnym planie ewakuacji, stanowiącym załącznik do PPZK, czego z kolei bezpodstawnie zaniechano.

(akta kontroli: tom II, str. 163-198; tom IV, str. 447-463, 464-466 plk 006-081)

9. Starosta w 2024 r.⁹⁶ nie zarządzał, nie organizował i nie przeprowadzał ćwiczeń, szkoleń i treningów z zakresu zarządzania kryzysowego związanych z zagrożeniem powodziowym.

Było to niezgodne z art. 17 ust. 2 pkt 3 ustawy o zarządzaniu kryzysowym, który przewidywał taki obowiązek.

Starosta wyjaśnił, że ćwiczeń nie prowadzono z uwagi na pandemię COVID-19 oraz zaangażowanie w pomoc obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terenie tego państwa. Ćwiczenia, w którym uczestniczyły także gminy, odbyły się w 2025 r.

NIK wskazuje, że art. 17 ust. 2 pkt 3 ustawy o zarządzaniu kryzysowym obowiązuje nieprzerwanie, bez wyjątków, a Starosta winien był realizować wynikające z niego obowiązki niezależnie od tego, czy w tym czasie realizował inne zadania, w tym wyniki z innych zdarzeń nadzwyczajnych. Za działanie prawidłowe należy uznać realizowanie obowiązków ustawowych na bieżąco, w sposób ciągły, bez znaczących przerw, których wystąpienie można negatywnie

⁹⁶ Jak również w okresie wcześniejszym, tj. aż od 2020 r.

wpłynąć na prawidłowość, w tym właściwość, adekwatność i sprawność, realizowanych zadań.

(akta kontroli: tom I, str. 242-494; tom II, str. 67-162, tom IV, str. 220, 301)

10. W czasie powodzi we wrześniu 2024 r. nie sporządzano protokołów z posiedzeń PZZK.

Było to niezgodne z § 5 pkt 5 oraz § 16 pkt 3 Regulaminu PZZK, zgodnie z którymi należało sporządzać protokoły z posiedzeń PZZK. Ponadto było to nierzetelne, albowiem w związku z brakiem protokołów brak było możliwości odtworzenia szczegółów przebiegu i ustaleń z posiedzeń PZZK oraz ich dokładnych składów osobowych. Co więcej, poza okresem 13-15 września 2024 r.⁹⁷, brak było także możliwości potwierdzenia faktu kiedy, gdzie i czy w ogóle posiedzenia te się odbywały.

Starosta wyjaśnił, że sytuacja w czasie powodzi we wrześniu 2024 r. była dynamiczna. Wymuszało to podejmowanie natychmiastowych działań interwencyjnych. Posiedzenia i spotkania członków PZZK częstokroć miały formę doraźnych konsultacji roboczych organizowanych w zależności od bieżącej sytuacji i potrzeb. Priorytetem PZZK było wówczas zapewnienie skutecznych działań interwencyjnych i należyta koordynacja służb, a nie prowadzenie pełnej dokumentacji każdego posiedzenia PZZK; pominięto zatem formalności związane z protokołowaniem.

NIK wskazuje, że obowiązkiem Starosty, jako organu właściwego w sprawach zarządzania kryzysowego na obszarze powiatu, było nie tylko prowadzenie odpowiednich działań interwencyjnych, ale także odpowiednie przygotowanie się do ich prowadzenia i właściwe zorganizowanie tych procesów. Dokumentowanie posiedzeń PZZK było wymogiem formalnym, którego należało dopełnić, tak jak innych obowiązków związanych z zarządzaniem sytuacją kryzysową.

(akta kontroli: tom II, str. 3-5; tom III, str. 261-262, 278)

OCENA CZĄSTKOWA

W czasie powodzi we wrześniu 2024 r. Starostwo posiadało nieaktualny PPZK, jak i stanowiący jego załącznik plan operacyjny, a cykl planowania przyjęty dla PPZK nie odpowiadał wymogowi dwuletniości. Nie dokonywano systematycznej, co najmniej corocznej, aktualizacji planu operacyjnego. Dokument ten nie zawierał przy tym szczegółowego wykazu obszarów zabudowanych (miejscowości, wsi, dzielnic i przysiółków) w dolinie rzeki Nysy Kłodzkiej zagrożonych zalaniem w przypadku zrzutu wody ze zbiornika Nyskiego o wielkości przepływu: 250, 400, 600, 1000, 1500 m³/s. Obowiązujący w Starostwie plan ewakuacji, stanowiący załącznik do PPZK, zawierał dane pochodzące z lat 2015-2016 i od tego czasu nie był aktualizowany, mimo gromadzenia niezbędnych do tego danych. Starosta nie zapewnił także by PPZK zawierał poświadczenia o dokonaniu jego uzgodnień ze strony wszystkich wymaganych podmiotów. Ponadto brak było w Starostwie informacji przy jakich poziomach wód w rzekach występowało zagrożenie zalania obszarów o określonym prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi, przedstawionych w mapach zagrożenia powodziowego. W 2024 r. i latach wcześniejszych⁹⁸

⁹⁷ Kiedy sporządzano notatki z posiedzeń PZZK.

⁹⁸ Od 2020 r.

Starosta nie zarządzał, nie organizował i nie przeprowadzał ćwiczeń, szkoleń i treningów z zakresu zarządzania kryzysowego związanych z zagrożeniem powodziowym. W związku z niezapewnieniem w PCZK adekwatnego narzędzia służącego do przetwarzania i archiwizacji zgromadzonych danych, w czasie powodzi we wrześniu 2024 r. pracownicy tego centrum musieli usuwać już zgromadzone na niej dane, bez ich uprzedniej archiwizacji. Pracownicy ci nie prowadzili też w tym czasie należytej dokumentacji prowadzonych działań, albowiem rejestr zgłoszeń i zdarzeń PCZK nie zawierał pełnych danych, takich jak daty i godziny zdarzeń, ich opis i uwagi co do nich. W czasie powodzi we wrześniu 2024 r. nie sporządzano ponadto protokołów z posiedzeń PZZK. W okresie poprzedzającym powódź we wrześniu 2024 r. Starostwo nie podejmowało też działań mających na celu wzmocnienie współpracy transgranicznej z Republiką Czeską w zakresie tworzenia połączeń systemów zarządzania kryzysowego.

Jednocześnie w czasie powodzi we wrześniu 2024 r. Starostwo posiadało odpowiednie struktury organizacyjne konieczne do zarządzania sytuacją kryzysową oraz za ich pomocą podejmowało działania zmierzające do przeciwdziałania skutkom powodzi i reagowało na bieżąco na pojawiające się w związku z tym zagrożenia. Pozyskiwało i przekazywało do gmin położonych na terenie powiatu informacje o zagrożeniach związanych z powodzią i jej następstwach. Posiadało dane o siłach i środkach, jakimi dysponował Powiat i gminy z jego terenu, oraz wykorzystywało te dane do zarządzania sytuacją kryzysową. Wystąpiło o wsparcie żołnierzy WOT, gdy sytuacja w Powiecie tego wymagała, a następnie koordynowało ich działania. Współorganizowało też dystrybucję artykułów spożywczych i środków czystości dla osób poszkodowanych.

OBSZAR 2. Działania związane z pomocą finansową i rzeczową poszkodowanym powodzią

Opis stanu faktycznego

2.1. Powiat otrzymał z budżetu państwa 92 164,2 tys. zł na usuwanie skutków powodzi z września 2024 r. Z tego 2 135,7 tys. zł przekazane zostało w formie dotacji przez Wojewodę Opolską (2 005,7 tys. zł) oraz Komendę Wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej w Opolu (130,0 tys. zł)⁹⁹. Kwota 12 936,5 tys. zł pochodziła z rezerwy subwencji oświatowej¹⁰⁰. Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przyznało natomiast Powiatowi 77 092,0 tys. zł z Funduszu Pracy¹⁰¹.

Powiat uzyskał ponadto od Ministra Finansów zapewnienie finansowania wydatków na łączną kwotę 53 741,1 tys. zł na odbudowę infrastruktury drogowej

⁹⁹ Na zakup serwerów i zasilaczy awaryjnych UPS oraz na fundusz wsparcia Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Nysie.

¹⁰⁰ Z przeznaczeniem na remonty i zakupy mienia ruchomego zniszczonego przez powódź w obiektach czterech jednostek oświatowych prowadzonych przez Powiat.

¹⁰¹ Na zasiłki dla bezrobotnych, zwrot kosztów poniesionych przez pracodawcę z tytułu zatrudnienia pracowników oraz zwrot kosztów poniesionych przez organizatora robót publicznych.

zniszczonej w trakcie powodzi¹⁰². Opolski Urząd Wojewódzki przyznał mu natomiast dotacje na łączną kwotę 558,7 tys. zł na remonty mostów¹⁰³.

Starosta wyjaśnił, że nie otrzymał informacji o możliwości ubiegania się o dotacje lub inne formy finansowego wsparcia odbudowy terenu Powiatu po powodzi z września 2024 r. z innych niż wymienione powyżej źródeł.

(akta kontroli: tom II, str. 476-477; tom IV, str. 222, 305)

2.2. Oprócz środków pochodzących z budżetu państwa Powiat otrzymał 1 825,0 tys. zł pomocy finansowej w formie dotacji od jednostek samorządu terytorialnego z przeznaczeniem na usuwanie skutków powodzi. Ponadto na rzecz Powiatu osoby fizyczne i prawne darowały łącznie na ten cel 2 449,2 tys. zł.

(akta kontroli: tom II, str. 475-478)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Powiat pozyskiwał środki na ten cel i posiadał wiedzę co do podmiotów, od których pochodziły te środki, ich tytułów oraz przeznaczenia.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi

NIK zwraca uwagę, że charakter, waga i skala stwierdzonych nieprawidłowości wskazują na potrzebę wzmocnienia przez Starostę działań podejmowanych w obszarze kontroli zarządczej, o której mowa w art. 68 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹⁰⁴, w celu zapewnienia zgodnego z prawem i efektywnego realizowania celów i zadań Starostwa w zakresie zarządzania kryzysowego.

Wnioski

1. Podjęcie działań mających na celu uzyskanie informacji o poziomach wód w rzekach na terenie Powiatu odpowiadających poziomom

¹⁰² Tj. odbudowę mostów w miejscowościach Siostrzechowice, Markowice i Piechocice oraz remont parkingu podziemnego w ciągu drogi powiatowej nr 2177.

¹⁰³ W ciągach dróg powiatowych w miejscowościach Lipowa, Włostowa, Paczków i Nysa.

¹⁰⁴ Dz. U. z 2025 r. poz. 1483.

prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi na danych obszarach wskazanych w mapach zagrożenia powodziowego.

2. Podjęcie działań mających na celu zapewnienie adekwatnego narzędzia służącego do przetwarzania i archiwizacji zgromadzonych w jego ramach danych.

3. Podjęcie działań mających na celu prowadzenie w PCZK należytej dokumentacji działań prowadzonych w jego ramach w czasie sytuacji kryzysowych.

4. Podjęcie działań mających na celu dokonywanie systematycznej aktualizacji PPZK, a ponadto zapewnienie co do niego dwuletniego cyklu planowania.

5. Podjęcie działań mających na celu poświadczenie dokonanych uzgodnień PPZK przez wszystkie wymagane podmioty.

6. Podjęcie działań w celu aktualizowania planu operacyjnego i zapewnienia systematycznie jego aktualizacji.

7. Podjęcie działań mających na celu doprowadzenie do tego by plan operacyjny, stanowiący załącznik PPZK, zawierał wykaz obszarów zabudowanych (miejscowości, wsi, dzielnic i przysiółków) w dolinie rzeki Nysy Kłodzkiej zagrożonych zalaniem w przypadku zrzutów wody ze zbiornika Nyskiego o wielkościach określonych w PPZK.

8. Podjęcie działań mających na celu zapewnienie aktualizacji danych w planie ewakuacyjnym, stanowiącym załącznik do PPZK.

9. Podjęcie działań mających na celu regularne zarządzanie, organizowanie i przeprowadzanie kompleksowych ćwiczeń, szkoleń i treningów z zakresu zarządzania kryzysowego związanych z zagrożeniem powodziowym.

10. Podjęcie działań mających na celu sporządzanie protokołów z posiedzeń PPZK.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń	Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.
Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków	Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań. W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wrocław, 11 grudnia 2025 r.

Kontrolerzy

Rafał Wojtko

Starszy inspektor kontroli państwowej

/-/

Karolina Pawlun

Inspektor kontroli państwowej

/-/

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura we Wrocławiu

Dyrektor

Radosław Kujawiński

/-/

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym dokonał:

Najwyższa Izba Kontroli

Dolnośląska Delegatura we Wrocławiu¹⁰⁵

p.o. Dyrektor

Radosław Kujawiński

/podpisano elektronicznie/

¹⁰⁵ Z dniem 1 stycznia 2026 r. zadania realizowane przez Delegaturę NIK we Wrocławiu przejęła Dolnośląska Delegatura NIK we Wrocławiu.